

Hallituksen esitys eduskunnalle vastavuoroisista puolustushankinnoista Suomen ja Amerikan Yhdysvaltojen välillä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Suomen ja Amerikan Yhdysvaltojen välillä vastavuoroisista puolustushankinnoista tehdyn sopimuksen sekä lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Sopimuksella sovitaan puolustushankintoja ohjaavista periaatteista sekä niihin sovellettavista menettelyistä. Sopimusta sovelletaan Suomen puolustusministeriön ja Amerikan Yhdysvaltojen puolustusministeriön hallinnonalojen tutkimus- ja tuotekehitystyön hankintoihin sekä tavaraj- ja palveluhankintoihin. Sopimuksella jatketaan maiden välisen puolustusmateriaalialan yhteistyön kehittämistä ja laajentamista sekä kotimaisen teollisuuden kilpailuedellytysten parantamista. Lisäksi sopimuksella helpotetaan amerikkalaista alkuperää olevan puolustusmateriaalin hankintoja. Sopimus sisältää myös tapauskohtaisen poikkeamamahdollisuuden Buy American Act'n vaatimuksista, joka edesauttaa Suomen puolustusteollisuuden vientimahdollisuuksia Yhdysvaltoihin. Sopimuksella korvataan vuonna 2008 Suomen ja Amerikan Yhdysvaltojen välillä tehty, ja vuonna 2009 voimaantullut, pöytäkirja puolustusmateriaalin hankintoja koskevista vastavuoroisista periaatteista.

Sopimuksen voimaantulo edellyttää, että Suomen tasavallan hallitus ilmoittaa Amerikan Yhdysvaltojen hallitukselle, että se on saattanut loppuun sopimuksen voimaansaattamiseksi tarvittavat kansalliset toimenpiteet. Sopimus on voimassa kymmenen vuotta. Sopimuksen voimaansaattamislaki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan.

Esitykseen sisältyy lisäksi ehdotus laiksi vuonna 2008 Suomen ja Amerikan Yhdysvaltojen välillä vastavuoroisista puolustushankinnoista tehdyn pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain kumoamisesta. Kyseinen laki ehdotetaan tulemaan voimaan 3 päivänä lokakuuta 2019, kun pöytäkirjan voimassaolo on lakannut.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 JOHDANTO.....	3
2 NYKYTILA.....	5
2.1 Nykyinen sopimus.....	5
2.2 Laki julkisista hankinnoista.....	5
Lain soveltaminen puolustusministeriön hallinnonalan hankintoihin.....	6
Hankintojen menettelysäännökset.....	6
Hankintapäätös, hankintasopimus ja oikeusturvakeinot.....	7
2.3 Laki julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista.....	7
Puolustus- ja turvallisuushankintojen menettelysäännökset.....	8
Hankintapäätös, hankintasopimus ja oikeusturvakeinot.....	8
3 ESITYKSEN TAVOITTEET.....	9
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	9
5 ASIAN VALMISTELU.....	10
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	12
1 SOPIMUKSEN SISÄLTÖ JA SEN SUHDE SUOMEN LAINSÄÄDÄNTÖÖN.....	12
2 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT.....	21
3 VOIMAANTULO.....	21
4 EDUSKUNNAN SUOSTUMUKSEN TARPEELLISUUS JA KÄSITTELYJÄRJESTYS.....	22
4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus.....	22
4.2 Käsitteilyjärjestys.....	23
LAKIEHDOTUKSET.....	25
Laki vastavuoroisista puolustushankinnoista Suomen ja Amerikan Yhdysvaltojen välillä tehdystä sopimuksesta Suomen ja Amerikan Yhdysvaltojen välillä vastavuoroisista puolustushankinnoista tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.....	25
Laki Suomen ja Amerikan Yhdysvaltojen välillä vastavuoroisista puolustushankinnoista tehdyn pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain kumoamisesta.....	26
SOPIMUSTEKSTI.....	27

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Suomen harjoittamalla kansainvälisellä puolustusmateriaalialan yhteistyöllä luodaan edellytyksiä sotilaallisen huoltovarmuuden turvaaville ja taloudellisesti edullisille puolustusmateriaalihankinnoille. Yhteistyöllä parannetaan puolustusvoimien mahdollisuuksia osallistua kansainväliseen kriisinhallintaan, antaa ja pyytää kansainvälistä apua sekä hankkia materiaalia ja sen täydennyksiä kriisiaikana. Lisäksi yhteistyön tavoitteena on alentaa puolustusmateriaalin hankinta- ja ylläpitokustannuksia, parantaa sen yhteensopivuutta sekä kotimaisen teollisuuden vientimahdollisuuksia.

Puolustusmateriaalialan yhteistyötä voidaan tehdä puolustusmateriaalin elinjakson eri vaiheissa. Esimerkiksi suorituskykyvaatimusten yhdenmukaistaminen luo mahdollisuuksia yhteisille puolustusmateriaalihankinnoille ja hankkeille, puolustusmateriaalin elinjakson aikaiselle yhteistyölle sekä yhteisille kriisinhallintaoperaatioille parantaa kykyä antaa ja pyytää kansainvälistä apua. Hankittavan puolustusmateriaalin laadunvarmistusta ja testausta koskeva yhteistyö puolestaan alentaa hankintamenettelyn kustannuksia.

Puolustusmateriaalialan kansainvälistä yhteistyötä tehdään sekä valtioiden että yritysten tasolla. Suomen puolustusmateriaaliteollisuudelle alan yhteistyö on välttämätöntä alan kilpailukyvyn ja elinkelpoisuuden säilyttämiseksi Suomessa. Teollisuusyritysten välinen yhteistyö osaltaan vahvistaa kotimaista huoltovarmuutta.

Suomi tekee puolustusmateriaalialan yhteistyötä keskeisten kumppaneiden kanssa, joita ovat esimerkiksi Pohjoismaat, Euroopan unionin jäsenvaltiot ja Yhdysvallat. Yhteistyötä on tehty sekä kahden- että monenvälisesti.

Kahdenvälisen yhteistyön perustan muodostavat puolustusmateriaalialan yhteistyöpöytäkirjat (Memorandum of Understanding, MOU), joita Suomen puolustusministeriö on tehnyt muun muassa keskeisten Euroopan unionin jäsenvaltioiden ja Sveitsin puolustusministeriöiden kanssa. Nämä yhteistyöpöytäkirjat ovat lähtökohtaisesti luonteeltaan oikeudellisesti sitomattomia, osapuolten keskinäisen poliittisen yhteisymmärryksen ilmaisevia asiakirjoja.

Suomi harjoittaa monenvälistä puolustusmateriaalialan yhteistyötä sekä Euroopan unionin piirissä, että Pohjoismaiden kesken. Pohjoismaisen puolustusmateriaalialan yhteistyön perustan muodostaa Tanskan, Suomen, Norjan ja Ruotsin välillä 30 päivänä maaliskuuta 2017 uusittu sopimus puolustusmateriaalialan yhteistyöstä (SopS 32 ja 33/2017). Ensimmäinen Pohjoismaiden välinen puolustusmateriaalialan yhteistyötä koskeva puitesopimus tuli voimaan 7 päivänä maaliskuuta 2001.

Euroopan unionin piirissä tapahtuvan puolustusmateriaalialan yhteistyön keskeisiä toimijoita ovat jäsenvaltiot, vuonna 2004 perustettu Euroopan puolustusvirasto sekä Euroopan unionin komissio. Euroopan puolustusviraston tehtävänä on muun muassa Euroopan puolustusmateriaalimarkkinoiden kehittäminen, Euroopan puolustusteollisen pohjan vahvistaminen ja yhteisten puolustusmateriaalihankkeiden edistäminen. Euroopan komission ensimmäisten puolustusalan aloitteiden (2009/43/EC; direktiivi yhteisön sisällä tapahtuvia puolustukseen liittyvien tuotteiden siirtoja koskevien ehtojen yksinkertaistamisesta; 2009/81/EC direktiivi hankintaviranomaisten ja hankintayksiköiden tekemien rakennusurakoita sekä tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta puolustus- ja turvallisuus-

alalla) keskeisenä tavoitteena oli Euroopan puolustusmateriaalimarkkinoiden avaaminen Euroopan laajuiselle kilpailulle. Sitten Euroopan unionin komissio on eri puolustusaloitteiden kautta pyrkinyt lisäämään Euroopan unionin jäsenvaltioiden välistä puolustusmateriaaliyhteistyötä sekä parantamaan eurooppalaisen puolustusteollisuuden kilpailukykyä. Komissio antoi 30 päivänä marraskuuta 2016 Euroopan puolustusta koskevan toimintasuunnitelman. Tämän puitteissa komissio on antanut 13 päivänä kesäkuuta 2018 asetusehdotuksen Euroopan puolustusrahosta, jonka tavoitteena on Euroopan puolustusteollisuuden kilpailukyvyn, tehokkuuden ja innovaatiokapasiteetin lisääminen yhteistyössä toteutettujen ja jäsenvaltioiden rajat ylittävien toimien kautta.

Yhdysvallat harjoittaa puolustusmateriaalialan yhteistyötä ennen kaikkea kahdenvälisesti puolustushankintoja koskevien pöytäkirjojen (Memorandum of Understanding) sekä periaatejulistusten (Declaration of Principles) pohjalta.

Suomen ja Amerikan Yhdysvaltojen hallitukset tekivät pöytäkirjan (Memorandum of Understanding, MoU) vastavuoroisista puolustushankinnoista, joka tuli voimaan 3 päivänä lokakuuta 2009 (valtiosopimus, SopS 25 ja 26/2009). Pöytäkirjaa edelsi Suomen ja Yhdysvaltojen välillä 24 päivänä lokakuuta 1991 solmittu puolustusmateriaalin hankintoja koskevista vastavuoroisista periaatteista tehty sopimus (valtiosopimus, SopS 94 ja 95/1991). Suomen lisäksi Yhdysvallat on tehnyt vastaavanlaiset pöytäkirjat muun muassa Ruotsin, Itävallan, Saksan, Tanskan ja Ranskan kanssa. Näiden keskeisenä tavoitteena on kaupanesteiden poistaminen ja tasapuolinen kilpailumahdollisuuksien luominen puolustusministeriöiden hallinnonalojen hankinnoissa. Yhteistyöpöytäkirjat ovat luonteeltaan lähtökohtaisesti oikeudellisesti sitomattomia, osapuolten keskinäisen yhteisymmärryksen ilmaisevia asiakirjoja. Yhdysvallat pitää kuitenkin näitä pöytäkirjoja oikeudellisesti osapuolia sitovina. Sen lisäksi pöytäkirjan ja sitä edeltäneen sopimuksen muotoilut ja määräykset ovat Suomen kansallisen lainsäädännön puolesta sellaisia, että ne käsiteltiin valtiosopimuksina ja saatettiin voimaan tasavallan presidentin asetuksilla. Tämä pöytäkirja ja sopimus ovat muodostaneet perustan Suomen ja Yhdysvaltojen väliselle puolustusmateriaalialan yhteistyölle.

Edellä mainittujen pöytäkirjan ja sopimuksen lisäksi Suomen ja Yhdysvaltojen puolustusministeriöt ovat tehneet 29 päivänä maaliskuuta 2007 kahdenvälisen, oikeudellisesti sitomattoman puolustusmateriaalialan yhteistyötä koskevan periaatejulistuksen, jonka kattavuus on pöytäkirjoja laajempi. Suomi ja Yhdysvallat allekirjoittivat myös 7 päivänä lokakuuta 2016 kahdenvälistä puolustusyhteistyötä koskevan aiejulistuksen (Statement of Intent, SOI). Aiejulistuksen tavoitteena on syventää kahdenvälistä puolustusyhteistyötä, lisätä säännönmukaisuutta ja monipuolistaa yhteistyötä. Aiejulistus on yleinen yhteistyöasiakirja, joka ei sido osapuolia oikeudellisesti eikä sisällä maiden välisiä puolustussitoumuksia. Periaatejulistus puolestaan on puolustusmateriaalialan yhteistyötä koskeva yleinen yhteistyöasiakirja, eikä se sido osapuolia oikeudellisesti. Näiden lisäksi Suomi, Ruotsi ja Yhdysvallat allekirjoittivat 8 päivänä toukokuuta 2018 kolmenvälisen aiejulistuksen (Statement of Intent, SOI), joka täydentää ja kokoaa yhteen aikaisemmin sovittuja asiakokonaisuuksia. Sen tarkoituksena on varmistaa, ettei kansainvälisessä harjoitus- ja muussa koulutustoiminnassa synny päällekkäisyyksiä ja kilpailutilanteita.

2 Nykytila

2.1 Nykyinen sopimus

Suomen ja Yhdysvaltojen hallitusten välillä vuonna 2009 tehdyn pöytäkirjan tavoitteena on kaupanesteiden poistaminen Suomen ja Yhdysvaltojen puolustusministeriöiden hallinnonalojen hankinnoissa. Lisäksi osapuolet pyrkivät saamaan aikaan hankinnoissaan mahdollisimman tasapuoliset kilpailumahdollisuudet toisesta valtiosta oleville yrityksille. Pöytäkirja kattaa Suomen puolustusministeriön ja Yhdysvaltojen puolustusministeriön hallinnonalojen tavaroita ja niihin liittyviä palveluita sekä tutkimus- ja kehitystyötä koskevat hankinnat. Pöytäkirjassa määritellään edellä selostettujen tavoitteiden saavuttamiseksi noudatettavat periaatteet ja menettelytavat.

Pöytäkirja on vuodesta 2009 saakka muodostanut pohjan Suomen ja Yhdysvaltojen väliselle puolustusmateriaalialan yhteistyölle. Pöytäkirja on mahdollistanut puolustushallintojen välisen puolustusmateriaalia ja -hankkeita koskevan tiedonvaihdon ja yhteistyön sekä helpottanut yhdysvaltalaisista alkuperää olevan puolustusmateriaalin hankintoja. Pöytäkirja sisältää tapauskohtaisen poikkeusmahdollisuuden 3 päivänä maaliskuuta 1933 annetun Yhdysvaltojen kansallisen lain säännöksistä (Act making appropriations for the Treasury and Post Office Departments for the fiscal year ending June 30, 1934 and for other purposes), niin sanottu "Buy American Act". Lain tavoitteena on kotimaisuuden suosiminen liittovaltiotason hankinnoissa. Lain mukaan julkiseen käyttöön voidaan hankkia vain sellaisia tavaroita, aineksia ja materiaaleja, jotka on tuotettu tai louhittu Yhdysvalloissa tai, jos kyse on teollista valmistusta vaativasta tavarasta, aineksesta tai materiaalista, joka on olennaisilta osiltaan valmistettu Yhdysvalloissa tuotetusta, valmistetusta tai louhitusta materiaalista, tavarasta tai aineksesta. Pöytäkirjan suoma poikkeusmahdollisuus on edesauttanut Suomen teollisuuden vientimahdollisuuksia Yhdysvaltojen puolustusministeriön hallinnonalan hankintojen osalta.

Pöytäkirja on sen 10 artiklan mukaisesti voimassa kymmenen vuotta sen voimaansaattamisesta eli 2 lokakuuta 2019 saakka.

2.2 Laki julkisista hankinnoista

Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimusoikeuksista annettu laki (1397/2016), jäljempänä hankintalaki, tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017. Hankintalaissa säädetään viranomaisten ja muiden lain soveltamisalaan kuuluvien yksiköiden hankintojen kilpailuttamismenettelyistä ja niihin liittyvistä oikeussuojakeinoista. Lain tarkoituksena on tehostaa julkisten varojen käyttöä, edistää laadukkaiden, innovatiivisten ja kestävien hankintojen tekemistä sekä turvata kaikille tarjoajille tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu julkisissa hankinnoissa.

Lailla on pantu täytäntöön julkisista hankinnoista ja direktiivin 2004/18/EY kumoamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/24/EU, jäljempänä hankintadirektiivi, sekä julkisia tavarahankintoja ja rakennusurakoita koskeviin sopimuksiin liittyvien muutostenhakumenettelyiden soveltamista koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annettu neuvoston direktiivi 89/665/ETY, neuvoston direktiivien 89/665/ETY ja 92/13/ETY muuttamisesta julkisia hankintoja koskeviin sopimuksiin liittyvien muutostenhakumenettelyjen tehokkuuden parantamiseksi annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/66/EY; sekä käyttöoikeussopimusten tekemisestä annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/23/EU, jäljempänä käyttöoikeussopimusdirektiivi.

Lain soveltaminen puolustusministeriön hallinnonalan hankintoihin

Hankintalakia sovelletaan puolustusministeriön hallinnonalan tavara- ja palveluhankintoihin, joiden ennakoitu arvo on vähintään 60 000 euroa, jos kyseessä ei ole lain 9 §:ssä mainittu palveluhankinta tai lain 8 §:ssä tarkoitettu hankinta.

Hankintalain 12 §:n (puolustus- ja turvallisuushankinnat) 1 momentin mukaan lakia ei sovelleta julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista annetun lain (1153/2011), jäljempänä puolustus- ja turvallisuushankintalaki, 5 §:ssä tarkoitettuihin hankintoihin (puolustus- ja turvallisuushankinnat). Hankintalakia ei myöskään sovelleta sellaisiin puolustus- ja turvallisuushankintoihin, jotka jäävät puolustus- ja turvallisuushankintalain soveltamisalan ulkopuolelle kyseisen lain 6 §:n 2 momentin (useita toimintoja koskevat hankintasopimukset ja hankintalain soveltaminen), 7 §:n 1 momentin (salassa pidettävä puolustus- ja turvallisuushankinta) taikka 8 (erityiset poikkeukset lain soveltamisalasta) tai 13 §:n (kansalliset kynnysarvot) nojalla. Hankintalain 12 §:n 2 momentin mukaisesti lakia ei sovelleta hankintoihin, jotka ovat salassa pidettäviä tai joiden toteuttaminen edellyttää lakiin perustuvia erityisiä turvatoimenpiteitä taikka jos valtion keskeiset turvallisuusedut sitä vaativat. Momentin säännösten soveltamisen edellytyksenä on, että valtion keskeisten turvallisuusetujen suojaaminen ei olisi mahdollista suhteellisuusperiaatteen mukaisesti kilpailua ja toimittajien yhdenvertaista ja avointa osallistumista vähemmän rajoittavien toimenpitein kuin hankintalain soveltamatta jättämiselle. Säännöksen taustalla on salassapitotarve, jota arvioidaan lähtökohtaisesti virananomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (julkisuuslain, 621/1999) perusteella. Salassapitotarve perustuu turvallisuusedut puoltavat hankintalain soveltamatta jättämistä, on kyse puolustus- ja turvallisuushankinnoista eikä hankintalain mukaisista siviilihankinnoista. Hankintalakia ei myöskään sovelleta hankintoihin, jotka on mainittu sen 8 ja 9 §:ssä (yleiset soveltamisajan rajaukset ja palveluhankintoja koskevat soveltamisalan rajaukset).

Puolustusministeriön hallinnonalan muihin kuin hankintalain 8, 9 ja 12 §:ssä mainittuihin hankintoihin on sovellettava hankintalain säännöksiä. Sotilaalliseen ja siviilikäyttöön tarkoitettujen eli niin kutsuttujen kaksikäyttötutteen hankintoihin tulee soveltaa hankintalain säännöksiä, ellei niiden käyttötilanteen vuoksi Euroopan unioni toiminnasta tehdyn sopimuksen mukaisia 346 artiklassa oleva poissuljenta tule sovellettavaksi.

Hankintojen menettelysäännökset

Hankintalaki sisältää kahdentasoisia menettelysäännöksiä. EU-kynnysarvot ylittäviin lain soveltamisalaan kuuluvien tavarahankintoihin sekä liitteen A mukaisiin EU-kynnysarvot ylittäviin ensisijaisiin palveluhankintoihin sovelletaan lain 5–10 luvun menettelysäännöksiä. Näiden hankintojen osalta 5 luku sisältää muun muassa säännökset sovellettavista hankintamenettelyistä, hankintamenettelyn valinnasta sekä tiettyjen hankintamenettelyiden perusteista. Säännökset hankintojen ilmoitusvelvollisuudesta ja määräajoista sisältyvät 6 lukuun. Säännökset muun muassa tarjouspyynnöstä, sen sisällöstä sekä tarjouspyyntöä koskevista menettelytavoista, hankinnan määrittelystä ja tarjouksista sisältyvät 7 lukuun. Tietojenvaihdosta säädetään 8 luvussa. Ehdokkaiden ja tarjoajien valinnasta sekä tarjouksen valinnasta säädetään 9 luvussa. Luvussa 10 säädetään ehdokkaiden ja tarjoajien sekä tarjousten valinnasta.

Edellä mainittujen lukujen säännöksiä sovelletaan niihin hankintalain soveltamisalaan kuuluihin puolustusministeriön hallinnonalan tavara- ja palveluhankintoihin, joiden ennakoitu ko-

konaisarvo ylittää EU-kynnysarvon. EU:n ylittävät kynnysarvot perustuvat hankintadirektiivin ja käyttöoikeussopimusdirektiiviin ja ovat tavara- ja palveluhankinnoissa, ilman arvonlisäveroa 134 000 euroa. Palveluhankintojen osalta lisäedellytyksenä on, että kyseessä oleva hankinta on liitteen A mukainen.

Mikäli tavarahankintojen ja liitteen A palveluhankintojen ennakoitu arvo alittaa EU-kynnysarvon sovelletaan niihin 11 luvun säännöksiä ja sen 99-106 §:ssä säädetään hankintamenettelystä, hankinnan ilmoittamisesta, tarjouspyynnöstä ja tarjoajien soveltuvuudesta. Edellä mainittu luku määrittelee näihin hankintoihin sovellettavat hankintamenettelyt ja sisältää säännökset neuvottelumenettelyn ja suorahankinnan edellytyksistä, hankinnasta ilmoittamisesta, tarjouspyynnön tekemisestä ja sisällöstä sekä tarjoajien ja tarjouksen valinnasta.

Hankintapäätös, hankintasopimus ja oikeusturvakeinot

Hankintalain 14 luku sisältää säännökset hankintaa koskevista päätöksistä ja niiden tiedoksiannosta. Luvussa säädetään myös hankintasopimuksen tekemisestä sekä asiakirjojen julkisuudesta.

Hankintalain 15 luku sisältää säännökset hankintojen valvonnasta, tiedonantovelvollisuudesta ja tietojen luovuttamisesta toiselle viranomaiselle.

Hankintalain 16 luku sisältää säännökset hankintojen oikeusturvakeinoista ja vahingonkorvausvelvollisuudesta. Hankintalain mukaisena muutoksenhakuelimenä toimii markkinaoikeus, jonka päätöksistä voi valittaa edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Edellä mainittuja säännöksiä sovelletaan kaikkiin hankintalain soveltamisalaan kuuluviin hankintoihin.

2.3 Laki julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista

Julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista annettu laki (sisältää runsaasti yhtäläisyyksiä hankintalain kanssa. Käytännössä täysin saman sisältöisiä pykälä on runsaasti ja tiettyjen pykälien osalta erot ovat ainoastaan teknisluontoisia.

Puolustus- ja turvallisuushankintalaki, tuli voimaan 29 päivänä joulukuuta 2011. Lailla säädetään valtion ja kuntien viranomaisten sekä muiden hankintayksiköiden velvollisuudesta kilpailuttaa puolustus- ja turvallisuushankintansa sekä niihin sovellettavasti oikeussuojakeinoista. Lain tavoitteena on, kuten hankintalaissakin, tehostaa julkisten varojen käyttöä, edistää laadukkaiden hankintojen tekemistä sekä turvata kaikille tarjoajille tasapuolinen ja syrjimätön kohtelu julkisissa hankinnoissa.

Puolustus- ja turvallisuushankintalailla on pantu täytäntöön hankintaviranomaisten ja hankintayksiköiden tekemien rakennusurakoita sekä tavara- ja palveluhankintojakoskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta puolustus- ja turvallisuuslalla ja direktiivien 2004/17/EY ja 2004/18/EY muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/81/EY, jäljempänä puolustus- ja turvallisuushankintadirektiivi.

Puolustus- ja turvallisuushankintalain 5 §:n mukaan lakia sovelletaan puolustus- ja turvallisuushankintoihin, jollei EUT-sopimuksen 36, 51, 52 tai 62 artiklasta muuta johdu. Puolustus- hankinnoilla tarkoitetaan hankintoja, joiden kohde soveltuu pääasiallisesti sotilaalliseen käyt-

töön. Turvallisuushankinnoiksi on taas katsottu hankinnat, joiden toteuttaminen edellyttää lakiin perustuvia erityisiä turvatoimenpiteitä tai hankintoihin muutoin liittyy valtion keskeisiä turvallisuusetuja. Valtion keskeiset turvallisuusedut voivat vaatia puolustus- tai turvallisuushankinnan pitämistä kokonaan salassa.

Puolustus- ja turvallisuushankintalain 7 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan lakia ei sovelleta puolustus- ja turvallisuushankintaan, joka on salassa pidettävä tai jossa hankintayksikön tulisi toimittaa tietoja, joiden julkistaminen olisi vastoin valtion keskeisiä turvallisuusetuja. Lisäksi 8 §:n 1 momentin mukaan lakia ei sovelleta tiedustelutoimintaan liittyviin hankintoihin.

Puolustus- ja turvallisuushankintojen menettelysäännökset

Kuten hankintalaki myös puolustus- ja turvallisuushankintalaki sisältää kahdentasoisia menettelysäännöksiä. EU-kynnysarvot ylittäviin lain soveltamisalaan kuuluviin tavara- ja palveluhankintoihin sekä liitteen A ja B mukaisiin EU-kynnysarvot ylittäviin ensisijaisiin palveluhankintoihin sovelletaan lain 5–9 luvun menettelysäännöksiä. Näiden hankintojen osalta 5 luku sisältää muun muassa säännökset sovellettavista hankintamenettelyistä, hankintamenettelyn valinnasta sekä tiettyjen hankintamenettelyiden perusteista. Säännökset hankintojen ilmoitusvelvollisuudesta ja määrääjoista sisältyvät 6 lukuun. Säännökset muun muassa tarjouspyynnöstä, sen sisällöstä sekä tarjouspyyntöä koskevista menettelytavoista, hankinnan määrittelystä ja tarjouksista sisältyvät 7 lukuun. Ehdokkaiden ja tarjoajien valinnasta sekä tarjouksen valinnasta säädetään 8 luvussa. Alihankintasopimuksista säädetään 9 luvussa.

Puolustus- ja turvallisuushankintalain 13 § 1 momentissa säädetään poikkeus lain soveltamisalaan kansallisten kynnysarvojen osalta. Lain 13 § 1 momentin 1 kohdan mukaan lakia ei sovelleta tavara- ja palveluhankintoihin, jonka ennakoitu arvo on vähemmän kuin 100 000 euroa. Näiden hankintojen osalta hankintayksiköt toteuttavat hankinnat omien sisäisten hankintasääntöjensä- ja ohjeidensa mukaisesti.

Näiden lisäksi puolustus- ja turvallisuushankintalain 15 §:n 1 momentin mukaan sen II osaa ei sovelleta hankintoihin, jotka täyttävät Euroopan unionin toiminnassa tehdyn sopimuksen 346 artiklan 1 kohdan b alakohdassa asetetut edellytykset. SEUT 346 artiklan 1 kohdan b alakohdassa määrätään, että jokainen jäsenvaltio voi toteuttaa toimenpiteet, jotka se katsoo tarpeelliseksi keskeisten turvallisuusetujensa turvaamiseksi ja jotka liittyvät aseiden, ammusten ja sotatarvikkeiden tuotantoon tai kauppaan; nämä toimenpiteet eivät kuitenkaan saa heikentää sellaisten tuotteiden kilpailun edellytyksiä sisämarkkinoilla, joita ei ole tarkoitettu nimenomaan sotilaalliseen käyttöön. Edellä mainittu artikla on yleisluontoinen poikkeuspykälä, joka antaa jäsenvaltioille mahdollisuuden poiketa unionin sääntelystä, jos jäsenvaltion keskeiset turvallisuusedut sitä vaativat.

Hankintapäätös, hankintasopimus ja oikeusturvakeinot

Puolustus- ja turvallisuushankintalaissa on samanlaiset säädökset hankintapäätöksestä, hankintasopimuksesta ja oikeusturvakeinoista kuin hankintalaissa. Lain 11 luku sisältää säännökset hankintaa koskevista päätöksistä ja niiden tiedoksiannosta. Luvussa 12 säädetään hankintasopimuksen tekemisestä. Puolustus- ja turvallisuushankintalain 13 luku sisältää säännökset hankintaoikaisun tekemiseen. Lain 14 luvussa säädetään hankinta-asiakirjojen julkisuudesta. Lain 15 luku sisältää säännökset hankintojen oikeusturvakeinoista ja vahingonkorvausvelvollisuudesta. Hankintalain mukaisena muutoksenhakuelimenä toimii markkinaoikeus, jonka päätöksistä voi valittaa edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Edellä mainittuja säännöksiä sovelletaan kaikkiin julkisten puolustus- ja turvallisuushankintalain soveltamisalaan kuuluviin hankintoihin.

3 Esityksen tavoitteet

Esityksen tavoitteena on hyväksyä uusi Suomen ja Amerikan Yhdysvaltojen välinen vastavuoroisia puolustushankintoja koskeva sopimus, jolla edelleen kehitetään ja laajennetaan maiden välistä puolustusmateriaalialan yhteistyötä sekä parannetaan kotimaisen teollisuuden kilpailuedellytyksiä Yhdysvaltojen puolustusministeriön hallinnonalan hankinnoissa. Sopimus korvaa voimaan tullessaan nykyisen vuonna 2009 voimaantulleen puolustusmateriaalihankintoja koskevan pöytäkirjan, jonka voimassaolo lakkaa 2 päivänä lokakuuta 2019.

Sopimuksen määräysten voimaansaattaminen ei edellytä muutoksia Suomen kansalliseen lainsäädäntöön. Sopimuksen määräykset eivät myöskään ole ristiriidassa hankintadirektiivin, käyttöoikeussopimusdirektiivin tai puolustus- ja turvallisuushankintadirektiivin säännösten kanssa.

Sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ehdotetaan saatettavaksi voimaan niin sanotulla blankettilailla. Esitykseen sisältyy myös laki Suomen ja Amerikan Yhdysvaltojen välillä vastavuoroisista puolustushankinnoista tehdyn pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain (566/2009) kumoamisesta.

4 Esityksen vaikutukset

Esitykseen sisältyvä sopimus korvaa nykyisen vuonna 2009 tehdyn pöytäkirjan. Esitykseen sisältyvän sopimuksen vaikutukset vastaavat siten korvattavan pöytäkirjan vaikutuksia.

Esitykseen sisältyvän sopimuksen ja lain hyväksymisellä ei ole vaikutusta valtion talousarvioon. Sopimuksesta ei aiheudu hallintoa koskevia muutosvelvoitteita tai -tarpeita, vaan sopimuksen mukaiset velvoitteet voidaan toteuttaa puolustushallinnon organisaation puitteissa nykyisillä voimavaroilla.

Esitykseen sisältyvä sopimus luo jatkossa pohjan Suomen ja Yhdysvaltojen väliselle puolustusmateriaalialan yhteistyölle sekä mahdollistaa sen edelleen kehittämisen ja laajentamisen. Sopimus luo myös perustan muun muassa puolustusmateriaalin hankinnalle Yhdysvalloista. Sopimuksen pohjalta tehtävällä yhteistyöllä luodaan edellytyksiä sotilaallisen huoltovarmuuden turvaaville materiaalihankkeille ja -hankinnoille. Yhteistyöllä parannetaan puolustusvoimien mahdollisuuksia osallistua kansainväliseen kriisinhallintaan, antaa ja pyytää kansainvälistä apua ja hankkia materiaalia sekä täydennyksiä kriisiaikana. Lisäksi yhteistyöllä pyritään alentamaan puolustusmateriaalin hankinta- ja ylläpitokustannuksia, parantamaan yhteensopivuutta, sotilaallista huoltovarmuutta sekä kotimaisen teollisuuden vientimahdollisuuksia. Kaikilla näillä seikoilla voidaan katsoa olevan myönteisiä taloudellisia vaikutuksia.

Esitykseen sisältyvän sopimuksen hyväksyminen jatkaa aiemman pöytäkirjan mukaista maiden puolustushankintojen avoimuutta ja parantaa suomalaisen teollisuuden kilpailuedellytyksiä Yhdysvaltojen puolustusministeriön hallinnonalan hankinnoissa. Sopimus sisältää periaatteet Yhdysvaltojen puolustusministeriön hallinnonalan hankintoja koskevien tarjouskilpailujen avaamisesta myös suomalaiselle teollisuudelle. Lisäksi sopimus määrittelee muun muassa periaatteet tarjouskilpailun ratkaisusta ilmoittamisesta sekä siitä, miten hävinneelle tarjoajalle on annettava lisätietoja. Nämä osaltaan edesauttavat kotimaisia yrityksiä vientiponnisteluissa.

Sopimuksen 2 artiklan 4 kohta sisältää määräyksen, jonka perusteella suomalaiset yritykset vapautetaan niin sanotun Buy American Act:n vaatimuksista, mikä osaltaan parantaa suomalaisten yritysten kilpailuasemaa Yhdysvaltojen puolustusministeriön hallinnonalan hankinnoissa.

Juha Sipilän hallituksen 29 päivänä toukokuuta 2015 antaman hallitusohjelman 11 luvun mukaan hallitus vahvistaa laaja-alaista transatlanttista yhteistyötä sekä kahdenvälisesti että Euroopan unionin kautta. Valtioneuvoston 17 päivänä kesäkuuta 2016 antaman ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon 5.3 kohdassa todetaan Suomen tiivistävän turvallisuuspoliittista ja puolustusyhteistyötä Yhdysvaltain kanssa tavoitteenaan vahvistaa kansallista puolustuskykyä kehittämällä muun muassa materiaaliyhteistyötä. Valtioneuvoston 16 päivänä helmikuuta 2017 antamassa puolustusselonteon 4.2 kohdassa on tämän linjauksen pohjalta todettu Yhdysvaltojen olevan tärkeä kumppani Suomelle, jonka kanssa tehtävä puolustusyhteistyö parantaa Suomen puolustuskykyä. Suomi jatkaa tiivistä materiaaliyhteistyötä sekä syventää muuta puolustusyhteistyötä Yhdysvaltojen kanssa kahdenvälistä puolustusyhteistyötä koskevan aiejulistuksen mukaisesti. Tähän kuuluu muun muassa materiaali- ja tutkimusyhteistyö.

Lisäksi valtioneuvoston 7 päivänä huhtikuuta 2016 antamassa Suomen puolustuksen teknologisen ja teollisen perustan turvaamisen periaatepäätöksessä todetaan, että globaalilla tasolla Yhdysvallat on merkittävin puolustusteollinen toimija. Rajallisen puolustusteollisen perustan myötä Suomi joutuu turvautumaan ulkomaisiin toimittajiin ja pääasiallisia toimittajamaita Suomen kaltaiselle ostajamaalle on Euroopan suurin tuottajamaiden lisäksi Yhdysvallat.

5 Asian valmistelu

Vuodesta 2017 lukien Suomen ja Yhdysvaltojen välillä on keskusteltu tarpeesta uudistaa pöytäkirja. Nykyinen hallitusten välinen pöytäkirja tuli voimaan 3 päivänä lokakuuta 2009. Pöytäkirja on voimassa 10 vuotta sen voimaantulosta eli lokakuuhun 2 päivään 2019 ja se on siten tarpeen uudistaa.

Uusi sopimusluonnos (Agreement between the Government of the United States of America and the Government of the Republic of Finland concerning reciprocal defense procurement) saatiin Yhdysvalloilta elokuussa 2018. Eduskunnan puolustusvaliokuntaa tiedotettiin uudesta sopimusluonnoksesta 24 päivänä syyskuuta 2018.

Yhdysvaltojen kanssa neuvotellun sopimuksen sisällöstä pyydettiin lausunto ulkoministeriöltä, sähköpostilausunnot kansalliselta turvallisuusviranomaiselta (National Security Authority, NSA) ja puolustusministeriöltä määrättynä turvallisuusviranomaisena (Designated Security Authority- DSA). Lausunnon antaneet eivät nähneet estettä sopimuksen allekirjoittamiselle.

Puolustusministeri allekirjoitti sopimuksen Suomen puolesta 19 päivänä lokakuuta 2018 Helsingissä, samana päivänä kun tasavallan presidentti myönsi siihen allekirjoitusvaltuudet. Yhdysvaltojen hallituksen puolesta sopimus allekirjoitettiin 26 päivänä marraskuuta 2018 Washingtonissa.

Esitysluonnoksesta on pyydetty lausunnot ulkoministeriöltä, valtiovarainministeriöltä ja työ- ja elinkeinoministeriöltä.

Lausunnoissa esitykseen suhtauduttiin joko myönteisesti tai neutraalisti. Lausunnoissa esitettiin myös joitakin tarkennuksia esityksen perusteluihin. Lausunnoissa esitetyt kannanotot ja tarkennusehdotukset on otettu huomioon esitystä viimeisteltäessä.

Hallituksen esitys on valmisteltu virkatyönä puolustusministeriössä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Sopimuksen sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön

1 artikla. *Soveltaminen.* Sopimuksen 1 artiklassa määritellään sopimuksen soveltamisala. Sopimuksen soveltamisala pysyy samana kuin nykyisessä pöytäkirjassa.

Sopimuksen soveltamisala kattaa puolustusministeriöiden tekemät, puolustuskykyä koskevat tutkimus- ja kehitystyön hankinnat sekä tavara- ja palveluhankinnat. Sopimus kattaa siten Suomen puolustusministeriön hallinnonalan hankintalain soveltamisalaan kuuluvat hankinnat sekä hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle jäävät hankinnat, kuten hankinnat, joiden kohde soveltuu pääasiallisesti sotilaalliseen käyttöön. Sopimusta ei kuitenkaan sovelleta rakentamiseen tai rakentamissopimusten nojalla toimitettuihin rakennusmateriaaleihin.

2 artikla. *Keskinäistä puolustusyhteistyötä ohjaavat hankintaperiaatteet.* Artikla sisältää yhteistyötä koskevat periaatteet. Artiklan määräykset vastaavat pääosin nykyisen pöytäkirjan, 2 artiklan määräyksiä, lukuun ottamatta täsmennyksiä. Pöytäkirjan D kohdan 11 alakohta, joka käsittelee hankintojen logistista tukea koskevia järjestelyitä ja menettelyitä, on jätetty sopimuksesta pois.

Artiklan 1 kohdan mukaan sopimuspuolet tunnustavat ja odottavat toisen sopimuspuolen käytävän vaatimusten määrittelyssä, ostoissa, hankinnoissa ja sopimusten tekemisessä vakaita menettelyjä, jotka edistävät ja edellyttävät hankintojen täytäntöönpanon avoimuutta ja luotettavuutta. Kohdassa velvoitetaan kumpikin sopimuspuoli varmistamaan, että sen omat menettelyt ovat sopimuksen hankintamenettelyjä koskevan 5 artiklan mukaisia.

Artiklan 2 kohdan mukaisesti kumpikin sopimuspuoli sitoutuu noudattamaan sopimuksessa asetettuja velvoitteita edellyttäen, että se saa vastavuoroisen kohtelun toisen sopimuspuolen taholta.

Artiklan 3 kohta velvoittaa kummankin sopimuspuolen suhtautumaan myönteisesti toisen sopimuspuolen esittämiin yhteistyöpyyntöihin, jotka koskevat puolustuskykyyn liittyvää tutkimusta ja kehitystyötä, tuotantoa, hankintoja ja logistista tukea. Sopimuspuolten tulee täyttää kohdassa asetetut velvoitteet kansallisen lainsäädäntönsä, toimintaperiaatteidensa ja kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti.

Sopimuksessa tarkoitettuja toimintaperiaatteita sisältyy Suomen osalta muun muassa puolustusministeriön antamiin puolustushallinnon materiaali- ja teollisuuspolitiikkaa koskeviin strategia-asiakirjoihin ja hallinnonalan hankintatointa koskeviin ohjeisiin sekä pääesikunnan antamiin puolustusvoimien hankintatointa koskeviin ohjeisiin. Kansainväliset velvoitteet kattavat sopimuksessa lähinnä Euroopan unionin lainsäädännön, kuten asetukset ja direktiivit, sekä Suomessa voimassaolevat valtiosopimukset.

Artiklan 4 kohta sisältää tarkempia periaatteita muun muassa puolustushankinnoista, teollisuuden markkinoille pääsystä ja sopimuspuolten välisestä tiedonvaihdesta. Sopimuspuolten tulee täyttää kohdassa asetetut velvoitteet kansallisen lainsäädäntönsä, toimintaperiaatteidensa ja kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti.

Hankintalain 12 §:n 1 momentin mukaan lakia ei sovelleta puolustus- ja turvallisuushankintalain 5 §:ssä tarkoitettuihin hankintoihin eikä hankintoihin, jotka jäävät kyseisen lain sovelta-

misalan ulkopuolelle sen 6 §:n 2 momentin, 7 §:n 1 momentin taikka 8 tai 13 §:n nojalla. Hankintalain saman pykälän 2 momentin mukaan puolustusministeriön hallinnonalan hankinnat jäävät hankintalain soveltamisalan ulkopuolelle siltä osin kuin ne ovat salassa pidettäviä, vaativat erityisiä turvatoimenpiteitä tai koskevat valtion keskeisiä turvallisuusetuja taikka niiden kohde soveltuu pääasiallisesti sotilaalliseen käyttöön. Hankintalakia sovelletaan siten myös puolustus- ja turvallisuusviranomaisten tekemiin muihin kuin puolustus- ja turvallisuushankintoihin, pois lukien kuitenkin hankintalain 8 ja 9 §:ssä mainitut hankinnat.

Kohdan 4.1 alakohdassa sopimuspuolet velvoitetaan edistämään puolustushankintoja tavoitteenaan saavuttaa pitkällä aikavälillä hankinnoissaan kohtuudenmukainen tasapaino.

Kohdan 4.2 alakohdassa sopimuspuolet velvoitetaan poistamaan hankinnan esteitä. Tämä tarkoittaa kohdan mukaan sitä, että toisessa maassa toimiville teollisuusyrityksille on suotava yhtä edullinen kohtelu kuin omassa maassa toimiville teollisuusyrityksille. Kohdan mukaan, kun toisessa maassa toimiva vastuullinen teollisuusyritys toimittaa tarjouksen, joka on edullinen ja tarjouspyyntöä vastaava, molemmat sopimuspuolet suostuvat luopumaan kotimaisten tuotteiden suosimista koskevasta vaatimuksesta.

Nykyisen sopimuksen neuvottelujen yhteydessä Yhdysvaltojen ilmoituksen mukaan tämä kohta sisältää Yhdysvaltojen osalta poikkeaman Buy American Act:n vaatimuksista. Yhdysvaltojen puolustusministeriö teki vuonna 2008 tehdyn pöytäkirjan voimaantullessa päätöksen, että Yhdysvaltojen puolustusministeriön hallinnonalan hankinnoissa suomalaisiin yrityksiin ei sovelleta Buy American Act:n vaatimuksia. Kohdan perusteella Suomi sitoutuu myöntämään vastaavan poikkeuksen oman lainsäädäntönsä ja toimintaperiaatteidensa sallimissa rajoissa. Suomen lainsäädännössä tai toimintaperiaateissa ei nykyisellään ole vaatimuksia, jotka edellyttäisivät kotimaisten tuotteiden suosimista. Kyseinen poikkeama sisältyy myös uuteen sopimukseen.

Kohdan 4.3 alakohdan mukaan sopimuspuolten tulee soveltaa sopimusmenettelyjä, jotka sallivat kummankin maan kaikkien vastuullisten teollisuusyritysten, joita ei ole aiemmin kielletty osallistumista tämän sopimuksen piiriin kuuluviin hankintakilpailuihin.

Kohdan 4.4 alakohdassa määrätään, että sopimuspuolten tulee ottaa kattavasti huomioon kaikki joko Suomessa tai Yhdysvalloissa toimivat vastuulliset teollisuusyritykset kummankin maan hankintaviranomaisten toimintaperiaatteiden ja ehtojen mukaisesti. Kohdan mukaan tarjousten on täytettävä suorituskykyä, laatua, toimitusta ja kustannuksia koskevat ehdot. Jos mahdollisten tarjoajien tai heidän tuotteidensa on täytettävä tietyt osallistumisedellytykset voittaakseen tarjouskilpailun, hankinnan suorittava sopimusosapuoli ottaa kattavasti huomioon toisen maan teollisuusyritysten hakemukset saada osallistua kilpailuun hankinnan suorittavan osapuolen kansallisten lakien, määräysten, toimintaperiaatteiden, menettelyjen ja kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti.

Siltä osin kuin Suomen puolustusministeriön hallinnonalan hankinnat kuuluvat hankintalain soveltamisalaan, hankintalain tarjousten ja tarjoajien edellytyksistä säädetään hankintalain 79 §:ssä. Tarjoajien vaatimuksesta toimittaa testausraportteja, sertifikaatteja ja muuta teknistä selvitystä säädetään hankintalain 73 §:ssä ja vaatimusmukaisuuden osoittamisesta hankintalain 74 §:ssä. Hankintalain 83 §:ssä säädetään ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuutta koskevista vaatimuksista. Hankintayksikön vaatimuksesta asettaa hankinnalle tietty tekninen suorituskyky ja ammatillisesta pätevyydestä säädetään hankintalain 86 §:ssä. Ehdokkaiden poissulkemi-

sen edellytysten ja soveltuvuusvaatimusten täyttymisen selvittämisestä on säädetty hankintalain 88 §:ssä.

Vastaavasti puolustus- ja turvallisuushankintalain 46 §:ssä säädetään ehdokkaiden ja tarjoajien soveltuvuuden valinnasta. Ehdokkaiden ja tarjoajien poissulkemisesta tarjouskilpailusta säädetään puolustus- ja turvallisuushankintalain 47-49 §:ssä. Tuotteiden teknistä määrittelyä koskevat ehdot sisältyvät puolestaan puolustus- ja turvallisuuslain 37-38 §:ään ja hankintasopimuksen erityisehdoista säädetään 40 §:ssä. Puolustus- ja turvallisuuslain 44 § sääntelee tarjouksen vaatimuksenmukaisuuden osoittamista.

Kohdan 4.5 alakohdassa veloitetaan sopimuspuolet antamaan 5 artiklan (hankintamenettelyt) mukaisesti vaatimuksia ja suunniteltuja hankintoja koskevia tietoja. Tiedot on annettava, jotta voitaisiin varmistaa, että toisen maan teollisuusyrityksillä on tarvittaessa riittävästi aikaa ehtiä täyttää mahdolliset osallistumisvaatimukset ja jättää tarjous.

Asiaa koskevaa Suomen lainsäädäntöä käsitellään tarkemmin 5 artiklan tietojen antamista koskevien määräysten yhteydessä.

Kohdan 4.6 alakohdassa määrätään sopimuspuoli ilmoittamaan teollisuusyrityksille, jotka haluavat osallistua sopimuksen soveltamisalaan kuuluviin hankintoihin, että sen teollisuusyritysten käytettäväksi toisen sopimuspuolen toimesta annettuja teknisiä tietoja ja puolustusalan tavaroita ja palveluja ei käytetä ilman yksinoikeuden omistajien tai haltijoiden kirjallista lupaa mihinkään muuhun tarkoitukseen kuin sopimuksen mukaisten puolustushankintoja koskevien tarjousten tekemiseen tai niiden täytäntöönpanoon. Kohdan johtolauseen mukaan tämä velvoite on täytettävä sopimuspuolten kansallisen lainsäädännön, toimintaperiaatteiden ja kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti. Kohtaa vastaava velvoite sisältyy nykyisen pöytäkirjan 2 artiklan D kohtaan.

Yksinoikeuksilla tarkoitetaan sopimuksen määräyksissä immateriaalioikeuksia sekä yrityssalaisuuksia.

Immateriaalioikeuksien suojasta on säädetty Suomessa muun muassa patenttilaissa (550/1967), hyödyllisyysmallioikeudesta annetussa laissa (800/1991), mallioikeuslaissa (221/1971), tavaramerkkilaisissa (7/1964), yksinoikeudesta integroidun piirin piirimalliin annetussa laissa (32/1991) ja tekijänoikeuslaissa (404/1961). Teollisoikeuksien ja tekijänoikeuden rikkominen on säädetty rangaistavaksi rikoslain (39/1889) 49 luvussa. Siltä osin kuin sopimuksen määräyksessä tarkoitetut tekniset tiedot ja puolustusalan tavarat ja palvelut sisältävät yrityssalaisuuksia, sovelletaan niiden oikeudettomaan käyttöön rikoslain 30 luvun 5 ja 6 §:n säännöksiä.

Suomen lainsäädäntö ei sisällä muita säännöksiä siitä, miten yritys voi käyttää sille annettuja teknisiä tietoja tai puolustusalan tavaroita tai palveluja. Asiasta voidaan sopia vapaasti yrityksen ja tiedot, tavarat tai palvelut luovuttaneen tahon välillä. Tämä mahdollistaa erilaisten muun muassa salassapito- ja lisenssisopimusten tekemisen. Salassapitosopimuksia käytetään puolustusmateriaalialan hankinnoissa yleisesti ja ne ovat usein edellytys tarjouskilpailuun osallistumiselle.

Kohdan 4.7 alakohdassa veloitetaan sopimuspuolet suojaamaan yksinoikeuksia sekä luottamuksellista, suojattavaa, vientirajoitusten kohteena olevaa ja turvallisuusluokiteltua materiaalia ja tietoa. Kohta sisältää kiellon luovuttaa tällaisia tietoja, tavaroita tai palveluja kolmanteen

maahan tai millekään muulle osapuolelle ilman ne toimittaneen sopimuspuolen etukäteistä kirjallista suostumusta. Samoin kuin 4 kohdan muissakin kohdissa, sopimuspuolet velvoitetaan tähän kansallisen lainsäädäntönsä, toimintaperiaatteidensa ja kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti.

Yksinoikeuksien suojan osalta Suomen lainsäädäntöä on selostettu edellä 4.6 alakohdan yhteydessä. Yksinoikeudet ovat Suomessa suojattu kuten sopimuksen määräyksessä edellytetään.

Kohdassa mainitulla luottamuksellisella ja suojattavalla materiaalilla ja tiedolla ei tarkoiteta kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004) tarkoitettua erityis-suojattavaa tietoaaineistoa, vaan esimerkiksi yritysten liike- ja ammattisalaisuuksia. Näiden tietojen julkisuutta sääntelee viranomaisten hallussa olevien asiakirjojen osalta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettu laki (621/1999). Sen 24 §:ssä on säädetty siitä, mitkä viranomaisen asiakirjat ovat salassa pidettäviä. Salassa pidettävien tietojen luovuttamisesta säädetään mainitun lain 7 luvussa. Yritysten hallussa olevien liike- ja ammattisalaisuuksien ja muiden vastaavien elinkeinotoimintaa koskevien tietojen oikeudeton luovuttaminen on säädetty rangaistavaksi rikoslain 30 luvun 5 ja 6 §:ssä. Suomen lainsäädäntö sisältää sopimuksen määräyksen tarkoittamat säännökset luottamuksellisen ja suojattavan materiaalin ja tiedon suojausta.

Kohdassa mainitulla turvallisuusluokitellulla materiaalilla ja tiedolla tarkoitetaan Suomen tasavallan hallituksen ja Amerikan Yhdysvaltojen hallituksen välisen turvallisuustoimenpiteistä turvallisuusluokitellun tiedon suojaamiseksi tehdyn sopimuksen (jäljempänä GSOIA, SopS 41 ja 42/2013) sotilastiedon turvallisuutta koskevan sopimuksen (SopS 94 ja 95/1991) ja sen lisäsopimuksen mukaisesti turvallisuusluokiteltua tietoaaineistoa. Kansainvälisen tietoturvallisuusvelvoitteen mukaisesti turvallisuusluokitellun tietoaaineiston suojaa sääntelee kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annettu laki. Lain 6 §:n 1 momentissa on salassapitovelvollisuutta koskeva erityissäännös, jonka mukaan kansainvälisen tietoturvallisuussopimuksen mukaisesti turvallisuusluokiteltu tietoaaineisto on pidettävä salassa. Mainitun lain 6 §:n 2 momentin mukaan tätä erityissuojattavaa tietoaaineistoa saa käyttää ja luovuttaa vain siihen tarkoitukseen, jota varten se on annettu, jollei se, joka on määritellyt aineiston turvallisuusluokan, ole antanut muuhun suostumustaan. Säännös on sopimuksenvelvoitteen mukainen.

Vientirajoitusten kohteena olevasta materiaalista ja tiedosta säädetään puolustustarvikkeiden ja kaksikäyttötuotteiden osalta vientivalvontalainsäädännössä.

Puolustustarvikkeiden vientivalvonnasta on säädetty puolustustarvikkeiden viennistä annetussa laissa (282/2012). Puolustustarvikkeiden vientiä koskevan lupaharkinnan yleisistä edellytyksistä säädettyllä valtioneuvoston asetuksella (311/2013). Asetuksessa on määritelty maat, jotka eivät edellytä maakohtaista ulko- ja turvallisuuspoliittista harkintaa.

Puolustustarvikkeiden viennistä annetun lain 5 §:n mukaan puolustustarvikkeen saa viedä Suomesta Euroopan talousalueen ulkopuolelle vain vientiin myönnettyllä luvalla. 6 §:n mukaan puolustustarvikkeen saa viedä Suomesta Euroopan talousalueelle vain siirtoon myönnettyllä tai julkaistulla luvalla. Lupa myönnetään tai julkaistaan vain, jos se on Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisen linjan mukaista eikä se vaaranna Suomen turvallisuutta. Puolustustarvikkeista annetun lain 9 §:ssa säädetään, että luvan myöntäminen ja julkaiseminen perustuvat kokonaisharkintaan, jossa on otettava huomioon sotilasteknologian ja puolustustarvikkeiden viennin valvontaa koskevien yhteisten sääntöjen määrittämisestä hyväksytty Euroopan unionin neuvoston yhteinen kanta (2008/944/YUTP).

Kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta on säädetty kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annetussa laissa (562/1996). Kaksikäyttötuotteista vientirajoitusten kohteena ovat lain 2 §:ssä mainitut tuotteet. Kaksikäyttötuotteiden vientiä, siirtoa, välitystä ja kauttakulkua koskevan yhteisön valvontajärjestelmän perustamisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 428/2009 ja neuvoston yhteisessä toiminnassa tiettyihin sotilaallisiin loppukäyttöihin liittyvän teknisen avun valvonnasta (2000/401/YUTP), jonka neuvosto on hyväksynyt Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 14 artiklan perusteella. Edellä mainitun lain tai neuvoston asetuksen nojalla valvonnanalaisen kaksikäyttötuotteen vienti ja yhteisötoimitus on sallittu vain luvan perusteella. Lain mukaan lupa voidaan jättää myöntämättä muun muassa, jos tavara tai palvelu on tuotu Suomeen jälleenvientirajoituksin tai -kielloin.

Suomen vientivalvontalainsäädäntö ja sen vakiintunut tulkintakäytäntö vastaavat sopimuksen velvoitetta vientirajoitusten kohteena olevan materiaalin ja tiedon osalta.

Kohdan 4.8 alakohdan mukaan sopimuspuolten tulee vaihtaa tietoja olennaisista säädöksistä, täytäntöönpanomääräyksistä, toimintaohjeista ja hallinnollisista menettelyistä.

Kohdan 4.9 alakohta velvoittaa sopimuspuolet vaihtamaan vuosittain tilastoja, joista käy ilmi edellisen vuoden aikana toisen maan teollisuusyrityksiltä hankittujen puolustusalan hankintojen rahallinen kokonaisarvo. Tilastotiedoista valmistellaan vuosittain yhteenveto.

Kohdan 4.10 alakohdan mukaan sopimuspuolten tulee tarjota asianmukaista toimintaperiaatteisiin liittyviä ohjausta ja hallintomenettelyjä omille puolustusorganisaatioilleen sopimuksen määräysten täytäntöönpanoa varten.

Artiklan 5 kohdassa todetaan, ettei sopimuksen määräyksillä luoda itsenäistä toimivaltaa myöntää Suomen ja Yhdysvaltojen vientivalvontalainsäädännössä määriteltujen puolustusalan tuotteiden vientilupia. Lisäksi kohdassa määrätään, että sopimuspuolten puolustusalan tuotteiden vientiä koskevaa vientivalvontalainsäädäntöä tulee noudattaa.

Puolustusalan tuotteita koskevaa Suomen vientivalvontalainsäädäntöä on selostettu edellä 2 artiklan 4 kohdan 4.7 alakohdan yhteydessä.

Artiklan 6 kohdan mukaan sopimuksen kohtiin vetoamalla ei voi estää tarvittavien vientivalvontamääräysten noudattamista yksittäisissä yhteishankkeita koskevissa sopimuksissa tai järjestelyissä.

3 artikla. *Vastaostot.* Artikla käsittelee vastaostoja eli vastakauppoja. Sopimus ei säätele vastaostoja. Artikla velvoittaa sopimuspuolet keskustelemaan toimenpiteistä, joilla rajoitetaan vastaostosopimusten kummankin maan puolustusteollisuuden perustalle aiheuttamia haittavaikutuksia. Vastaava määräys sisältyy nykyisen pöytäkirjan 3 artiklaan. Vastaostot käsitteenä ovat EU-oikeuden myötä sellaisenaan kiellettyjä ja Suomessakin puhutaan nykyään vastaostojen sijaan teollisesta yhteistyöstä.

Jäsenvaltioilla on lähtökohtaisesti velvoite kilpailuttaa puolustus- ja turvallisuushankintansa EU:n puolustus- ja turvallisuushankintadirektiivin (2009/81/EY) mukaisesti. Tästä periaatteesta voidaan poiketa ainoastaan EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 346 artiklassa määritellyin poikkeuksin, jolloin myös Suomella on oikeus toteuttaa valtion turvallisuuden kannalta keskeiset puolustushankintansa noudattamatta edellä mainitun direktiivin määräyksiä

ja toteuttaa hankintansa kansallisin menettelyin. Tällaisissa poikkeuksellisissa tilanteissa voidaan siten edelleen asettaa teollisen yhteistyön velvoite.

Asetettavan teollisen yhteistyön velvoitteen tarpeellisuus ja laajuus arvioidaan aina tapauskohtaisesti etukäteen hankintaviranomaisen toimesta ja perusteiden on täytettävä SEUT 346 artiklan edellytykset.

4 artikla. *Tullit, verot ja maksut.* Artiklan mukaan sopimuspuolet jättävät kansallisen lainsäädäntönsä ja kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti vastavuoroisesti tarjouksia arvioidessaan ottamatta huomioon tullit, verot ja maksut. Lisäksi artikla velvoittaa sopimuspuolet poistamaan kansallisen lainsäädäntönsä ja kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti sopimuksen soveltamisalaan kuuluvilta hankinnoilta tullimaksut ja verot. Vastaava määräys sisältyy nykyisen sopimuksen 4 artiklaan.

Kaikkiin Euroopan unionin alueelle tuotaviin tavaroihin sovelletaan yleensä yhteisen tullitariffin tulleja EU:n perustamissopimuksen määräysten mukaisesti. Tullittomuudesta on säädetty yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1186/2009 sekä tiettyjen aseiden ja puolustustarvikkeiden tuontitullien suspendoimisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 150/2003. Ensin mainitussa neuvoston asetuksessa on määritelty ne tapaukset, joissa myönnetään tullittomuus tuotaessa tavaroita Euroopan unionin alueelle tai viettäessä tavaroita Euroopan unionin ulkopuolelle. Jälkimmäisellä asetuksella on vapautettu sen liitteessä luetellut aseet ja puolustustarvikkeet tuontitulleista. Vapautus ei koske kaksikäyttötuotteita. Sopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa hankinnoissa tullien poistaminen voidaan toteuttaa vain edellä mainittujen neuvoston asetusten puitteissa.

Tullitariffeja ja kauppaa koskeva yleissopimus [GATT (SopS 14 ja 15/1950)] kieltää vähentämisestä viennissä välittömiä veroja tavararvosta. Välillisistä veroista voidaan vähentää käytännössä arvonlisäverolaissa (1501/1993) tarkoitettu arvonlisävero. Puolustusmateriaalia ei voida vapauttaa arvonlisäverosta. Tästä on olemassa Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisu Espanjaa vastaan (C-414/97).

5 artikla. *Hankintamenettelyt.* Artikla sisältää määräyksiä hankintamenettelyistä. Artikla vastaa pääasialliselta sisällöltään nykyisen pöytäkirjan 5 artiklaa. Määräyksiä on kuitenkin jossain määrin täsmennetty ja uudistettu vastaamaan nykykäytäntöjä. Lisäksi artiklan 1 kohta on uusi pöytäkirjaan verrattuna. Vastaavasti pöytäkirjan artiklan E kohta, joka koskee hankintakilpailun hävinneen tarjoajan oikeutta saada lisätietoja, on jätetty pois sopimuksesta. Sopimuspuolten tulee täyttää artiklan 1-6 kohdissa asetetut velvoitteet kansallisen lainsäädäntönsä, määräystensä ja kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti.

Artiklan 1 kohta sisältää määräyksen, että sopimuspuolten tulee edetä puolustushankinnoissa kansallisen lainsäädäntönsä ja kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti.

Artiklan 2 kohta sisältää määräykset hankintojen ilmoittamisesta. Siinä velvoitetaan, siinä määrin kuin on mahdollista, kumpikin sopimuspuoli julkaisemaan tai julkaisuttamaan kansallisen lainsäädäntönsä, toimintaperiaatteidensa, menettelyjensä ja kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti ilmoitus suunnitelluista hankinnoista jossakin yleisessä viestintävälineessä. Kohdan mukaan kaikki hankintaan osallistumiselle asetetut ehdot on julkaistava riittävän ajoissa, jotta halukkaat teollisuusyritykset pystyvät saattamaan loppuun tarjousmenettelyn. Kohta sisältää myös vähimmäisvaatimukset niistä tiedoista, jotka jokaisessa suunniteltuja hankintoja koskevassa ilmoituksessa on oltava.

Puolustusministeriön hankintalain soveltamisalaan kuuluvia hankintoja koskevat kohdassa tarkoitetut kansalliset säännökset ovat hankintalain 58—61 §:ssä. Pykälissä säädetään hankintojen ilmoittamisvelvollisuudesta. Vastaavasti puolustus- ja turvallisuushankintalain soveltamisalaan kuuluvien hankintojen ilmoitusvelvollisuudesta on säädetty lain 28—32 §:ssä. Suomen lainsäädäntö vastaa sopimuksen määräyksessä asetettuja velvoitteita.

Artiklan 3 kohdassa määrätään tarjouspyyntöjen sisällöstä. Kohdan mukaan hankinnan suorittavan sopimuspuolen on pyydettäessä ja oman kansallisen lainsäädäntönsä, toimintaperiaatteidensa, menettelyjensä ja kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti toimitettava toisen sopimuspuolen teollisuusyrityksille jäljennökset suunniteltuja hankintoja koskevista tarjouspyyntöasiakirjoista. Kohdan mukaan tarjouspyyntö käsittää kutsun osallistua tarjouskilpailuun. Kohdassa määrätään myös, mitä tietoja tarjouspyynnössä on lisäksi oltava, kaikki kilpailuun osallistumisen ehdot sekä yhteystaho hankintaprosessien valitukseen liittyen.

Puolustusministeriön hallinnonalan hankintalain soveltamisalaan kuuluvien hankintojen osalta tarjouspyynnöstä säädetään hankintalain 67 §:ssä ja 68 §:ssä säädetään tarjouspyynnön sisällöstä. Tarjouspyynnön ja muiden hankinta-asiakirjojen asettamista ehdokkaiden ja tarjoajien saataville säädetään hankintalain 69 §:ssä. Puolustus- ja turvallisuushankintalain tarjouspyyntöä koskevista säännöksistä säädetään 33—35 §:ssä. Suomen kansalliset säännökset vastaavat sopimuksen velvoitteita.

Artiklan 4 kohdan mukaan hankinnan suorittavan sopimuspuolen on kansallisen lainsäädäntönsä, toimintaperiaatteidensa, menettelyjensä ja kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti pyydettäessä ilmoitettava hankintamenettelyn ulkopuolelle suljetuille teollisuusyrityksille poissulkemisen syyt.

Artiklan 5 kohdassa määrätään niistä tiedoista, jotka hankinnan suorittavan sopimuspuolen on kansallisen lainsäädäntönsä, toimintaperiaatteidensa, menettelyjensä ja kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti ilmoitettava viipymättä hävinneille tarjoajille.

Puolustusministeriön hallinnonalan hankintalain soveltamisalaan kuuluvien hankintojen osalta hankintalain 123 §:ssä on säädetty velvollisuudesta tehdä ehdokkaiden ja tarjoajien asemaan vaikuttavista ratkaisuksista kuten näiden sulkemisesta pois tarjouskilpailusta ja tarjousmenettelyn ratkaisusta perusteltu päätös. Vastaava säännös sisältyy puolustus- ja turvallisuushankintalain 74 §:n. Hankintalain 127 §:n mukaan päätös perusteluineen on annettava tiedoksi kirjallisesti niille, joita asia koskee. Vastaavasta säännöksestä säädetään puolustus- ja turvallisuushankinnoista annetun lain 77 §:ssä. Suomen lainsäädäntö vastaa sopimuksen määräyksessä asetettuja velvoitteita.

Artiklan 6 kohdan mukaan sopimuspuolilla on oltava valitusten käsittelyä varten julkistetut menettelyt. Kohta ei edellytä erillistä tuomioistuin- tai vastaavaa menettelyä vaan kohdan mukaiset vaatimukset täyttyvät, kun valitusten käsittelijäksi nimetään jokin organisaatio, toimielin tai henkilö. Mainitun organisaation, toimielimen tai henkilön yhteystietojen on oltava julkisesti saatavilla esimerkiksi puolustusministeriön internet-sivuilla.

Sekä hankintalain että puolustus- ja turvallisuushankintalain mukaisena muutoksenhakuelimenä toimii markkinaoikeus, jonka päätöksistä voi valittaa edelleen korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

6 artikla. *Teollisuusyritysten osallistuminen.* Artikla sisältää määräyksiä teollisuuden osallistumisesta. Artiklan määräykset vastaavat pääosin nykyisen pöytäkirjan VI artiklan määräyksiä.

Artiklan 1 kohdan mukaan sopimuksen toimeenpanoon osallistuvat kumpikin sopimuspuoli. Sopimuspuolet varmistavat, että sopimus hyödyttää molempien sopimuspuolien teollisuusyrityksiä, jotka osallistuvat sopimuksen kattaviin hankintoihin ja sopimuspuolet tarjoavat tietoa teollisuusyrityksilleen tietoa sopimukseen liittyen. Artiklan 2 kohta velvoittaa kummankin sopimuspuolen huolehtimaan, että sen oman maan teollisuusyritykset saavat tiedon sopimuksesta. Artiklan 3 kohdassa todetaan sopimuspuolten yksimielisyys siitä, että ensisijainen vastuu liiketoimintamahdollisuuksien löytämisestä on kummankin maan teollisuusyrityksillä. Artiklan 4 kohdassa veloitetaan sopimuspuolet huolehtimaan siitä, että kummankin maan hankintayksiköt ja vaatimusten määrittelystä vastaavat yksiköt tutustuvat sopimuksen periaatteisiin ja tavoitteisiin, jotta ne tavanomaisten käytäntöjensä ja menettelyjensä mukaisesti voivat avustaa toisen sopimuspuolen maassa toimivia tahoja saamaan tietoa suunnitelluista hankinnoista, asetettavista vaatimuksista ja asianmukaisista asiakirjoista.

7 artikla. *Turvallisuus, tietojen luovuttaminen ja vierailut.* Artikla sisältää määräykset tietojen luovuttamisesta ja vierailuista. Kohdat 3-5 ovat uusia pöytäkirjaan verrattuna.

Artiklan 1 kohdan mukaan osapuolten välillä vaihdettava turvallisuusluokiteltu tieto suojataan Suomen tasavallan hallituksen ja Amerikan Yhdysvaltojen hallituksen välisen turvallisuustoimenpiteistä turvallisuusluokitellun tiedon suojaamiseksi tehdyn sopimuksen (GSOIA, SopS 41 ja 42/2013) mukaisesti. Sopimuksen tietoturvallisuutta koskevat artiklat ovat sopusoinnussa kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain (588/2004) sekä GSOIA:n kanssa. Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa säädetään viranomaisten toimenpiteistä kansainvälisten tietoturvallisuusvelvoitteiden toteuttamiseksi.

Artiklan 2 kohdan mukaan kumpikin osapuoli ryhtyy kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaa, että kummankin osapuolen teollisuusyritykset noudattavat turvallisuusluokiteltua tietoa ja turvallisuutta koskevia määräyksiä. Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annettua lakia sovelletaan elinkeinonharjoittajaan kyseisen lain 1 § 2 momentin perusteella. Luovutettaessa yrityksille turvallisuusluokiteltua tietoa keskeisiä säännöksiä ovat kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa 2 §:n 2 kohta (erityissuojattava tietoineisto), 7 § (vaitiolovelvollisuus ja hyväksikäyttökielto), 12 § (yritysturvallisuus selvitys todistus) sekä 17 § (Suomen viranomaisen tietojenanto-oikeus). Kansallinen sääntely vastaa sopimusvelvoitteen vaatimuksia.

Artiklan 3 kohdan mukaan kumpikin osapuoli ryhtyy kaikkiin käytettävissä oleviin laillisiin toimenpiteisiin estääkseen, sen ettei kolmannelle osapuolelle luovuteta luottamuksella saatua luokittelematonta tietoa, ellei tiedon toimittanut osapuoli ole suostunut kirjallisesti tällaisen tiedon luovuttamiseen. Yhdysvalloista saadun luokittelemattoman tiedon julkisuutta sääntelee viranomaisten hallussa olevien asiakirjojen osalta viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettu laki (621/1999).

Artiklan 4 kohdassa on määräys vierailujen sallimisesta viranomaisen toimitiloihin sekä määräys olla estämättä vierailuja toimittajayrityksen toimitiloihin. Vierailut edellyttävät molempien osapuolten hyväksyntää sekä sitä, että vierailijoilla on asianmukainen turvallisuus selvitys todistus ja tiedonsaantitarve.

Artiklan 5 kohdassa annetaan tarkempia määräyksiä, joita noudatetaan edellisen 4 kohdan mukaisissa vierailuissa. Vierailupyynnöt tulee koordinoita virallisten kanavien kautta ja niiden on noudatettava vakiintuneita vastaanottavan sopimusosapuolen vierailumenettelyjä. Kaikkien vierailevien henkilöiden tulee noudattaa isäntämaan turvallisuutta ja vientivalvontaa koskevia määräyksiä. Kaikkea vierailun aikana saatua tietoa tulee käsitellä niin kuin se olisi toimitettu vierailevien henkilöiden edustamalle osapuolelle ja on tämän sopimuksen määräysten alaista.

Vierailuja koskevat velvoitteet ovat sopusoinnussa kansallisen sääntelyn kanssa. Kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 18 §:ssä säädetään sopimusvaltion edustajien vierailuista.

8 artikla. *Täytäntöönpano ja hallinnointi.* Artikla sisältää määräyksiä sopimuksen täytäntöönpanosta ja hallinnoinnista. Artiklan 1-5 ja 2 kohdat vastaavat sisällöllisesti nykyisen pöytäkirjan VIII artiklaa.

Artiklan 1 kohdassa määritellään sopimuksen täytäntöönpanosta vastaavat tahot. Yhdysvaltojen osalta sopimuksen täytäntöönpanosta vastaa varapuoletusministeri ja Suomen osalta puolustusministeri, jota edustaa puolustusministeriön resurssipoliittisen osaston ylijohdaja.

Artiklan 2 kohdan mukaisesti kummankin sopimuspuolen on lisäksi määrättävä oman maansa vastuuviranomaista edustava yhteystaho.

Artiklan 3 kohta velvoittaa vastuuviranomaisten edustajat tapaamaan säännöllisesti ja arvioimaan sopimuksen täytäntöönpanon edistymistä. Kohdassa määrätään lisäksi tarkemmin asioista, joista edustajien on tapaamisten yhteydessä keskusteltava.

Artiklan 4 kohta mukaisesti sopimuspuolet arvioivat sopimuksen sisältöä ja tarvittavia muutoksia, mikäli sopimuspuolten lainsäädännössä, toimintaperiaatteissa tai kansainvälisissä velvoitteissa, mukaan lukien muutkin kuin Euroopan unionin direktiivit ja asetukset, tapahtuu muutoksia.

Artiklan 5 kohdan mukaisesti sopimuspuolten on pyrittävä välttämään sellaisia sitoumuksia, jotka ovat ristiriidassa sopimuksen kanssa. Jos jompikumpi sopimuspuoli uskoo ristiriidan syntyneen, sopimuspuolten on neuvoteltava keskenään ratkaisun löytämiseksi.

9 artikla. *Liitteet ja muutokset.* Artikla sisältää määräykset sopimuksen liitteistä ja muutoksista. Artiklan 1- 2 kohdat vastaavat sisällöllisesti nykyisen pöytäkirjan VIII artiklaa. Nykyisen pöytäkirjan artiklan C kohdan määräys toimeenpanoasiakirjoista ei sisälly sopimukseen.

Artiklan 1 kohdan mukaisesti sopimukseen voidaan lisätä liitteitä sopimuspuolten kirjallisella sopimuksella. Liitteitä pidetään sopimuksen erottamattomina osina.

Artiklan 2 kohdan sisältää määräyksen siitä, että sopimusta mahdollisine liitteineen voidaan muuttaa sopimuspuolten kirjallisella sopimuksella.

10 artikla. *Sopimuksen voimaantulo, kesto ja päättyminen.* Artiklan 1 kohta sisältää määräyksen sopimuksen voimaantulosta ja sen kestosta. Sopimus on voimassa kymmenen vuotta. Artiklan 2 kohdan mukaisesti sopimuksen irtisanominen ei tule vaikuttaa sinä aikana solmittuihin sopimuksiin.

2 Lakiehdotuksen perustelut

Laki vastavuoroisista puolustushankinnoista Suomen ja Amerikan Yhdysvaltojen välillä tehdystä sopimuksesta 1 §. Lain 1 § sisältää tavanomaisen blankettilain säännöksen, jolla saatetaan voimaan lailla ne sopimuksen määräykset, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan. Lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä on selostettu edellä yksityiskohtaisten perustelujen yhteydessä ja selostetaan myös jäljempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta koskevassa jaksossa.

2 §. Lain 2 § mukaan sopimuksen muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

3 §. Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin sopimus tulee voimaan.

Laki Suomen ja Amerikan Yhdysvaltojen välillä vastavuoroisista puolustushankinnoista tehdyn pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain kumoamisesta

1 § Lain 1 § sisältää säännöksen, jolla kumotaan laki Suomen ja Amerikan välillä vastavuoroisista puolustushankinnoista tehdyn pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

2 § Laki ehdotetaan tulemaan voimaan 3 päivänä lokakuuta 2019, kun pöytäkirjan voimassaolo on päättynyt.

3 Voimaantulo

Sopimuksen 10 artiklan 1 kohdan mukaan Suomi ilmoittaa Yhdysvalloille, kun se on saattanut päätökseen sopimuksen voimaantulon edellyttämät kansallisen lainsäädännön mukaiset toimenpiteet.

Sopimuksen voimaansaattamislaki on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan kuin sopimus tulee voimaan.

Nykyinen pöytäkirja on voimassa 10 vuotta, jonka jälkeen sen voimassaolo päättyy automaattisesti. Siitä johtuen ei ole tarpeen ryhtyä erillisiin irtisanomistoimenpiteisiin. Tämän johdosta on kuitenkin tarpeen kumota nykyisen pöytäkirjan voimaantulosta säädetty laki Suomen ja Amerikan Yhdysvaltojen välillä vastavuoroisista puolustushankinnoista tehdyn pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluminen määräysten voimaansaattamisesta (566/2009). Edellä mainitun voimaansaattamislain kumoamisesta annettavan lain ehdotetaan tulevan voimaan 3 päivänä lokakuuta 2019, kun pöytäkirjan voimassaolo on päättynyt.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 59 §:ssä säädetään, että jos valtiosopimus tai muu kansainvälinen velvoite, johon Suomi sitoutuu, sisältää määräyksen itsehallintolain mukaan maakunnan toimivaltaan kuuluvassa asiassa, maakuntapäivien on, jotta määräys tulisi voimaan maakunnassa, hyväksyttävä säädös, jolla määräys saatetaan voimaan. Itsehallintolain 27 §:n 12 kohdan mukaan valtakunnalla on lainsäädäntövalta asioissa, jotka koskevat ulkomaankauppaa. Sopimus ei siten sisällä Ahvenanmaan maakunnan toimivaltaan kuuluvia määräyk-

siä, eikä sopimuksen voimaansaattaminen edellytä Ahvenanmaan maakunnan suostumusta. Sopimus ei vaikuta Ahvenanmaan asemaan eikä kansainvälisiin sopimuksiin, joihin Ahvenanmaan puolueettomuus ja demilitarisoitu asema perustuu.

4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy muun muassa sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan määräys on luettava lainsäädännön alaan kuuluvaksi, jos se koskee jonkin perustuslaissa turvatun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita, jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla tai jos määräyksen tarkoittamasta asiasta on jo voimassa lain säännöksiä taikka siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan mukaan kansainvälisen velvoitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (PeVL 11/2000 vp, PeVL 12/2000 vp ja PeVL 45/2000 vp).

Sopimuksen 1 artiklassa määritellään sopimuksen soveltamisala. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että mikäli sopimuksen määräykset soveltamisalasta vaikuttavat välillisesti sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien aineellisten määräysten sisältöön ja soveltamiseen, ne kuuluvat itsekin lainsäädännön alaan (PeVL 6/2001 vp ja PeVL 48/2004 vp). Sopimuksen 1 artiklan määräykset soveltamisalasta vaikuttavat edellä esitetyllä tavalla sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien aineellisten määräysten sisältöön ja soveltamiseen ja kuuluvat siten lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 2 ja 5 artikla sisältävät määräyksiä hankintamenettelyistä. Hankintalaissa ja puolustus- ja turvallisuushankintoja koskevassa laissa säädetään muun muassa hankintailmoituksista, tarjouspyynnön sisällöstä, hankintapäätöksistä ilmoittamisesta ja oikeusturvakeinoista. Kun sopimus koskee näiden molempien lakien soveltamisalaan kuuluvia puolustusministeriön hallinnonalan hankintoja, sisältää pöytäkirja 2 ja 5 artiklan osalta määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 2 artiklan 4 kohdan 4.6 ja 4.7 alakohdissa on määräykset yksinoikeuksien suojaamisesta. Yksinoikeuksilla tarkoitetaan sopimuksessa immateriaalioikeuksia sekä yrityssalaisuuksia. Immateriaalioikeuksien suojasta on säädetty muun muassa patenttilaissa, hyödyllisyysmallioikeudesta annetussa laissa, mallioikeuslaissa, tavaramerkkilaissa, yksinoikeudesta integroidun piirin piirimalliin annetussa laissa ja tekijänoikeuslaissa. Teollisoikeuksien ja tekijänoikeuden rikkominen on säädetty rangaistavaksi rikoslain 49 luvussa. Yrityssalaisuuden rikkominen ja väärinkäyttö on säädetty rangaistavaksi rikoslain 30 luvun 5 ja 6 §:ssä. Yksinoikeuksien suojasta on Suomessa säädetty lailla, joten määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan ja vaativat siten eduskunnan hyväksynnän.

Sopimuksen 2 artiklan 4 kohdan 4.7 alakohdassa määrätään luottamuksellisen, suojattavan, vientirajoitusten kohteena olevan ja turvallisuusluokitellun materiaalin ja tiedon suojaamisesta ja luovuttamisesta.

Perustuslain 12 §:n mukaan viranomaisten hallussa olevien asiakirjojen julkisuudesta tulee säätää lailla. Näistä on säännöksiä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa sekä kansainvälisistä tietoturvasuhteista annetussa laissa. Edellä mainituissa laeissa on säännöksiä materiaalin ja tiedon salassapidosta, käytöstä ja luovutuksesta. Liike- ja ammatillisuuksien ja muiden vastaavien elinkeinotoimintaa koskevien tietojen oikeudeton luovuttaminen on säädetty rangaistavaksi rikoslain 30 luvun 5 ja 6 §:ssä. Luottamuksellisen, suojattavan ja turvallisuusluokitellun materiaalin ja tiedon suojaamista ja luovuttamista koskevat sopimuksen määräykset kuuluvat näin ollen lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 2 artiklan 4 kohdan 4.7 alakohdassa tarkoitetuista vientirajoituksista on säädetty puolustustarvikkeiden viennistä annetussa laissa sekä kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annetussa laissa. Vientirajoituksen kohteena olevan materiaalin ja tiedon suojaamista sekä tietojen, tavaroiden ja palvelujen luovuttamista koskevat sopimuksen määräykset kuuluvat näin ollen lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 4 artiklassa määrätään tulleista, veroista ja maksuista. Euroopan unionilla on yksinomainen toimivalta tullien osalta. EU:n jäsenvaltio voi säätää tullittomuudesta tai päättää tullittomuuden myöntämisestä vain yhteisön lainsäädännön nojalla ja sen puitteissa. Näitä säännöksiä on yhteisön tullittomuusjärjestelmän luomisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1186/2009 sekä tiettyjen aseiden ja puolustustarvikkeiden tuontitullien suspendoimisesta annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 150/2003. Siltä osin kuin Suomella on yhteisön lainsäädännön perusteella oikeus olla kantamatta tullia tietyistä puolustustarvikkeista, Suomi on sopimuksen 4 artiklan nojalla velvollinen myöntämään tullittomuuden. Perustuslain 81 §:n 1 momentissa tarkoitettu lailla säätämisen vaatimus koskee myös tullittomuudesta säätämistä, minkä vuoksi määräys kuuluu lainsäädännön alaan ja vaatii näin ollen eduskunnan suostumuksen.

Sopimuksen 5 artiklassa määrätään hankintamenettelyistä. Sopimuksen 5 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista hankintojen ilmoittamisvelvollisuudesta, 3 kohdassa tarkoitetuista tarjouspyyntöjen sisällöstä, 4 kohdassa on sovittu ilmoittamisvelvollisuudesta teollisuusyrityksille, jotka on jätetty hankintamenettelyn ulkopuolelle ja 5 kohdassa määrätään niistä tiedoista, jotka hankinnan suorittaman sopimuspuolen on ilmoitettava viipymättä hävinneelle tarjoajille. Lisäksi 6 kohdan mukaan sopimuspuolilla on oltava valitusten käsittelyä varten julkistettut menettelyt. Edellä mainituista määräyksistä on säädetty sekä hankintalaissa että puolustus- ja turvallisuus-hankintalaissa ja näin ollen määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Eduskunta hyväksyi vuoden 2009 Suomen ja Amerikan Yhdysvaltojen välillä vastavuoroisista puolustushankinnoista tehdyn pöytäkirjan 23 päivänä kesäkuuta 2009. Pöytäkirjan hyväksymistä koskeneen hallituksen esityksen (HE 25/2009 vp) mukaan pöytäkirja sisältää useita määräyksiä, jotka kuuluvat perustuslain 94 §:ssä tarkoitettulla tavalla lainsäädännön alaan ja tämän vuoksi pöytäkirja vaati eduskunnan hyväksymisen ja pöytäkirjan tietyt määräykset oli saatettava voimaan lailla. Koska pöytäkirjan voimassaolo lakkaa automaattisesti sen määräysten mukaisesti 10 vuoden kuluttua, ei pöytäkirjan irtisanomiselle tarvita eduskunnan suostumusta, mutta pöytäkirjan voimaansaattamisesta annetun lain kumoamisesta on kuitenkin säädettävä lailla.

4.2 Käsittelyjärjestys

Sopimus sisältää määräyksiä, joilla on liittymäkohtia perusoikeuksien suojaan ja perustuslain verotusta koskeviin säännöksiin.

Sopimuksen 2 artiklan 4 kohdan 4.7 alakohta asettaa rajoituksia luottamuksellisen, suojattavan ja turvallisuusluokitellun materiaalin ja tiedon julkisuudelle. Sopimuksen määräystä sovelletaan sopimuspuolten kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Sopimuksen määräys on merkityksellinen perustuslain 12 §:n 2 momentin suojaaman, julkisuusperiaatteelle rakentuvan tiedonsaantioikeuden kannalta. Tätä tiedonsaantioikeutta saa rajoittaa vain lailla ja vain välttämättömistä syistä. Tällaisena välttämättömänä syynä voidaan pitää Suomen maanpuolustuksen etua. Sopimus edesauttaa, että Suomeen saadaan myös tulevaisuudessa hankittua kotimaan puolustuksen tarpeisiin yhdysvaltalaisista alkuperää olevaa puolustusmateriaalia. Sopimus varmistaa myös sen, että suomalaiset yritykset voivat tulevaisuudessa osallistua sellaisiin Yhdysvaltojen puolustusministeriön hallinnonalan hankintoihin ja hankkeisiin, joiden toteuttaminen edellyttää luottamuksellisten, suojattavien tai turvallisuusluokiteltujen tietojen vaihtoa. Salassapidosta säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa ja sitä koskeva erityissäännös on otettu myös kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetun lain 6 §:ään.

Sopimuksen 4 artiklassa sopimuspuolet velvoitetaan poistamaan sopimuksen soveltamisalaan kuuluvilta hankinnoilta tullit, verot ja maksut. Sopimuksen määräystä sovelletaan sopimuspuolten kansallisen lainsäädännön ja kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti. Sopimuksen määräys on merkityksellinen perustuslain 81 §:n 1 momentin kannalta, jonka mukaan verovelvollisuuden perusteista säädetään lailla.

Edellä mainitut sopimuksen määräykset kuuluvat lainsäädännön alaan, mutta eivät ole ristiriidassa perustuslain kanssa. Näin ollen sopimuksen ei voida katsoa sisältävän määräyksiä, jotka koskisivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla. Suomen ja Amerikan Yhdysvaltojen välillä vastavuoroisista puolustushankinnoista tehdyn vuoden 2009 pöytäkirjan hyväksymisestä on päätetty aikanaan eduskunnassa äänen enemmistöllä ja laki sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta on säädetty tavallisessa lainsäätämisyksityksessä. Sopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänen enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamiseksi voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämisyksityksessä samoin kuin laki vuoden 2009 pöytäkirjan voimaansaattamisesta annetun lain kumoamisestakin.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään,

että Eduskunta hyväksyisi vastavuoroisista puolustushankinnoista Suomen tasavallan hallituksen ja Amerikan Yhdysvaltojen hallituksen välillä Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 2018 ja Washingtonissa 26 päivänä marraskuuta 2018 Suomen tasavallan hallituksen ja Amerikan Yhdysvaltojen hallituksen välillä vastavuoroisista puolustushankinnoista tehdyn sopimuksen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

vastavuoroisista puolustushankinnoista Suomen ja Amerikan Yhdysvaltojen välillä tehdystä sopimuksesta Suomen ja Amerikan Yhdysvaltojen välillä vastavuoroisista puolustushankinnoista tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Vastavuoroisista puolustushankinnoista Suomen tasavallan hallituksen ja Amerikan Yhdysvaltojen hallituksen välillä Helsingissä 19 päivänä lokakuuta 2018 ja Washingtonissa 26 päivänä marraskuuta 2018 tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Sopimuksen muiden kuin lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

3 §

Tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

2.

Laki

Suomen ja Amerikan Yhdysvaltojen välillä vastavuoroisista puolustushankinnoista tehdyn pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Tällä lailla kumotaan Suomen ja Amerikan Yhdysvaltojen välillä vastavuoroisista puolustushankinnoista tehdyn pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta annettu laki (566/2009).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Puolustusministeri Jussi Niinistö

Sopimusteksti

AMERIKAN YHDYSVALTOJEN HALLITUKSEN JA SUOMEN TASAVALLAN HALLITUKSEN VÄLINEN SOPIMUS VASTAVUOROISISTA PUOLUSTUSHANKINNOISTA (LYHYT NIMI: SUOMEN JA USA:N VASTAVUORONEN PUOLUSTUSHANKINTASOPIMUS)

AGREEMENT BETWEEN THE GOVERNMENT OF THE UNITED STATES OF AMERICA AND THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF FINLAND CONCERNING RECIPROCAL DEFENSE PROCUREMENT (SHORT TITLE: U.S. – FI RECIPROCAL DEFENSE PROCUREMENT AGREEMENT)

JOHDANTO-OSA

Amerikan Yhdysvaltojen hallitus ja Suomen tasavallan hallitus, jäljempänä ”sopimuspuolet”, jotka

OTTAVAT HUOMIOON, että Suomi on sotilaallisesti liittoutumaton maa ja että Yhdysvallat on Pohjois-Atlantin liiton jäsen,

HALUAVAT edistää rationalisointia, standardointia, yhteensopivuutta ja keskinäistä logistista tukea koskevien tavoitteiden toteutumista keskinäisissä puolustussuhteissaan,

TUNNUSTAVAT maiden väliset pitkäaikaiset suhteet, joista esimerkkinä on Washingtonissa 24 päivänä lokakuuta 1991 ja sen jälkeen Amerikan Yhdysvaltojen hallituksen ja Suomen tasavallan hallituksen välinen puolustusmateriaalin hankintoja koskevista vastavuoroisista periaatteista tehty uudistettu sopimus, joka allekirjoitettiin Helsingissä 13 päivänä kesäkuuta ja Washingtonissa 5 päivänä elokuuta 2008 ja tuli voimaan 3 päivänä lokakuuta 2009,

HALUAVAT kehittää ja vahvistaa välillään vallitsevia ystävällisiä suhteita,

PYRKIVÄT luomaan ja säilyttämään oikeudenmukaiset ja yhtäläiset mahdollisuudet kummankin sopimusosapuolen teollisuudelle osallistua toistensa puolustushankintaohjelmiin,

PREAMBLE

The Government of the United States of America and the Government of the Republic of Finland, hereinafter referred to as “the Parties,”

BEARING in mind that Finland is a militarily non-allied country and the United States is a member of the North Atlantic Treaty Organization;

DESIRING to promote the objectives of rationalization, standardization, interoperability, and mutual logistics support throughout their defense relationship;

RECOGNIZING their longstanding relationship as represented by the Memorandum of Understanding Concerning Reciprocal Principles in Defense Procurement, first signed in Washington on October 24, 1991, and then renewed by the Agreement Between the Government of the United States of America and the Government of the Republic of Finland Concerning Reciprocal Defense Procurement, signed at Helsinki and Washington June 13 and August 5, 2008, and entered into force October 3, 2009;

DESIRING to develop and strengthen the friendly relations existing between them;

SEEKING to achieve and maintain fair and equitable opportunities for the industry of each Party to participate in the defense procurement programs of the other;
DESIRING to enhance and strengthen each

HALUAVAT laajentaa ja vahvistaa kummankin maan teollista pohjaa,

HALUAVAT edistää puolustusteknologioiden vaihtoa kansallisten toimintaperiaatteidensa mukaisesti,

HALUAVAT käyttää puolustukseen kohdennetut varat mahdollisimman kustannustehokkaasti ja järkevästi, ja

HALUAVAT poistaa toisen maan teollisuusyritysten tuottamien tavaroiden ja palvelujen hankintoja koskevia syrjiviä esteitä siinä määrin kuin se hyödyttää kumpaakin sopimuspuolta ja on kansallisten lakien, määräysten, toimintaperiaatteiden ja kansainvälisten velvoitteiden mukaista;

OVAT SOPINEET seuraavasta:

1 artikla

Soveltaminen

1. Tämä sopimus kattaa Suomen puolustusministeriön ja Yhdysvaltojen puolustusministeriön

tekemät, puolustuskykyä koskevat

a. tutkimus- ja kehitystyön hankinnat;

b. tavarahankinnat, mukaan lukien puolustusvälineet, ja

c. palveluhankinnat mukaan lukien puolustuspalvelut.

2. Tämä sopimus ei kata

a. rakentamista tai

b. rakentamissopimusten nojalla toimitettuja rakennusmateriaaleja.

2 artikla

Keskinäistä puolustusyhteistyötä ohjaavat hankintaperiaatteet

1. Kumpikin sopimusosapuoli tunnustaa ja odottaa toisen sopimusosapuolen käyttävän vaatimusten määrittelyssä, ostoissa, hankinnoissa ja sopimusten solmimisessa vakaita

country's industrial base;

DESIRING to promote the exchange of defense technology consistent with their respective national policies;

DESIRING to make the most cost effective and rational use of the resources allocated to defense; and

DESIRING to remove discriminatory barriers to procurements of supplies or services produced by industrial enterprises of the other country to the extent mutually beneficial and consistent with national laws, regulations, policies, and international obligations;

HAVE agreed as follows:

ARTICLE I

Applicability

1. This Agreement covers the acquisition of defense capability by the Department of Defense of the United States of America and the Ministry of Defense of the Republic of Finland through:

a. Research and development;

b. Procurements of supplies, including defense articles; and

c. Procurements of services, in support of defense articles.

2. This Agreement does not cover either:

a. Construction; or

b. Construction material supplied under construction contracts.

ARTICLE II

Principles Governing Mutual Defense Procurement Cooperation

1. Each Party recognizes and expects that the other uses sound processes for requirements definition, acquisition, and procurement and contracting, and that these pro-

menettelyjä, jotka edistävät ja edellyttävät hankintojen täytäntöönpanon avoimuutta ja luotettavuutta. Kummankin sopimuspuolen tulee varmistaa, että sen omat menettelyt ovat tämän sopimuksen 5 artiklan hankintamenettelyjen (hankintamenettelyt) mukaisia.

2. Kumpikin sopimusosapuoli sitoutuu noudattamaan tämän sopimuksen velvoitteita edellyttäen, että saa vastavuoroisen kohtelun toisen sopimuspuolen taholta.

3. Kummankin sopimusosapuolen tulee lakiansa, määräystensä, toimintaperiaatteidensa ja kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti suhtautua myönteisesti toisen sopimuspuolen esittämiin puolustuskykyyn liittyvää tutkimusta ja kehitystä, tuotantoa, hankintoja ja logistista tukea koskeviin yhteistyöpyyntöihin.

4. Kummankin sopimusosapuolen tulee kansallisten lakiansa, määräystensä, toimintaperiaatteidensa ja kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti, niin kauan kuin toinen sopimusosapuoli ottaa syrjimättä huomioon toisen sopimusosapuolen tämän sopimuksen kattamat tuotteet tämän sopimuksen ehtojen mukaisesti:

4.1. edistää puolustushankintoja pyrkien pitkällä aikavälillä saavuttamaan kummankin sopimusosapuolen hankinnoissa kohtuudenmukaisen tasapainon, ottaen huomioon oman puolustusalan teollisuuden sekä tutkimuksen ja kehitystyön perustan kyvyn.

4.2. poistaa sekä toisessa maassa tuotettujen tavaroiden hankinnan, että yhteistuotannon tai toisessa maassa toimivien tahojen (jäljempänä: teollisuusyritykset) tuottamien palvelujen hankinnan esteitä. Tämä tarkoittaa sitä, että toisen maan teollisuusyrityksille suodaan yhtä edullinen kohtelu kuin omassa maassa toimiville teollisuusyrityksille. Kun toisessa maassa toimiva vastuullinen teollisuusyritys toimittaa tarjouksen, joka olisi edullinen ja tarjouspyyntöä vastaava ilman

cesses both facilitate and depend on transparency and integrity in the conduct of procurements. Each Party shall ensure that its processes are consistent with the procurement procedures in Article V (Procurement Procedures) of this Agreement.

2. Each Party undertakes the obligations in this Agreement with the understanding that it shall obtain reciprocal treatment from the other Party.

3. Each Party shall, consistent with its national laws, regulations, policies, and international obligations, give favorable consideration to all requests from the other Party for cooperation in defense capability research and development, production, procurement, and logistics support.

4. Consistent with its national laws, regulations, policies, and international obligations, and for so long as the other Party provides non-discriminatory treatment to the products of the Party in accordance with the provisions of this Agreement, each Party shall:

4.1. Facilitate defense procurement while aiming at a long term equitable balance in the Parties' respective purchases, taking into consideration the capabilities of its defense industrial and research and development bases.

4.2. Remove barriers both to procurement and to co-production of supplies produced in the other country or services performed by sources (hereinafter referred to as "industrial enterprises") established in the other country. This includes providing to industrial enterprises of the other country treatment no less favorable than that accorded to domestic industrial enterprises. When an industrial enterprise of the other country submits an offer that would be the low responsive and responsible offer but for the application of any buy-national requirements, both Parties

kotimaisten tuotteiden suosimista koskevaa vaatimusta, molemmat sopimusosapuolet suostuvat luopumaan kotimaisten tuotteiden suosimista koskevasta vaatimuksestaan.

4.3. soveltaa sopimusmenettelyjä, jotka sallivat kummankin maan kaikkien vastuullisten teollisuusyritysten, joita ei ole aiemmin kielletty osallistumasta, tämän sopimuksen piiriin kuuluviin hankintakilpailuihin.

4.4. ottaa kattavasti huomioon kaikki joko Suomessa tai Yhdysvalloissa toimivat vastuulliset teollisuusyritykset kummankin maan hankintaviranomaisten toimintaperiaatteiden ja ehtojen mukaisesti. Tarjousten on täytettävä suorituskykyä, laatua, toimistusta ja kustannuksia koskevat ehdot. Jos mahdollisten tarjoajien tai heidän tuotteidensa on täytettävä tietyt osallistumisedellytykset voittaakseen tarjouskilpailun, hankinnan suorittava sopimusosapuoli ottaa kattavasti huomioon toisen maan teollisuusyritysten hakemukset saada osallistua kilpailuun hankinnan suorittavan osapuolen kansallisten lakien, määräysten, toimintaperiaatteiden, menettelyjen ja kansainvälisten velvoitteiden mukaisesti.

4.5. antaa 5 artiklan (hankintamenettelyt) mukaisesti vaatimuksia ja suunniteltuja hankintoja tässä sopimuksessa koskevia tietoja, jotta voitaisiin varmistaa, että toisen maan teollisuusyrityksillä on tarvittaessa riittävästi aikaa ehtiäkseen täyttää mahdolliset osallistumisvaatimukset ja jättää tarjous.

4.6. Ilmoittaa teollisuusyrityksille, jotka haluavat osallistua tämän sopimuksen soveltamisalaan kuuluviin hankintoihin, että sen teollisuusyritysten käytettäväksi toisen osapuolen toimesta annettuja teknisiä tietoja ja puolustusalan tuotteita (tavarat ja palvelut), jotka ovat sopimusosapuolen saatavilla, ei käytetä mihinkään muuhun tarkoitukseen kuin tämän sopimuksen mukaisten puolustushankintoja koskevien tarjousten tekemiseen tai niiden täytäntöönpanoon, elleivät yksinoikeuden omistajat tai haltijat, tai teknisen tiedon tai puolustustarvikkeiden anta-

agree to waive the buy-national requirement.

4.3. Utilize contracting procedures that allow all industrial enterprises of both countries, which have previously not been suspended or disbarred, to compete for procurements covered by this Agreement.

4.4. Give full consideration to all responsible industrial enterprises in both the United States of America and the Republic of Finland, in accordance with the policies and criteria of the respective procuring agencies. Offers must satisfy requirements for performance, quality, delivery, and cost. Where potential offerors or their products must satisfy qualification requirements in order to be eligible for award of a contract, the procuring Party shall give full consideration to all applications for qualification by industrial enterprises of the other country, in accordance with the national laws, regulations, policies, procedures, and international obligations of the procuring Party.

4.5. Provide information regarding requirements and proposed procurements in accordance with Article V (Procurement Procedures) of this Agreement to ensure adequate time for industrial enterprises of the other country to qualify for eligibility, if required, and to submit an offer.

4.6. Inform industrial enterprises choosing to participate in procurements covered by this Agreement of the restrictions on technical data and defense items (defense articles and services) made available for use by the other Party. Such technical data and defense items made available by the contracting Party shall not be used for any purpose other than for bidding on, or performing, defense contracts covered by this Agreement, except as authorized, in writing, by those owning or controlling proprietary rights, or furnishing the technical data or defense items.

4.7. Give full protection to proprietary rights and to any privileged, protected, export-

jat, ole antaneet siihen kirjallista lupaa.

4.7. suojata täydellisesti yksinoikeuksia sekä luottamuksellista, suojattavaa, vientirajoitusten kohteena olevaa ja turvallisuusluokiteltua materiaalia ja tietoa: ja tulee käyttää kaikki lailliset toimenpiteet estääkseen tällaisen tiedon, tavaroiden tai palvelujen luovuttaminen kolmanteen maahan tai millekään muulle osapuolelle ilman ne toimittaneen sopimuspuolen etukäteistä kirjallista suostumusta.

4.8. vaihtaa tietoja olennaisista säädöksistä, täytäntöönpanomääräyksistä, toimintaohjeista ja hallinnollisista menettelyistä.

4.9. vaihtaa vuosittain tilastoja, joista käy ilmi edellisen vuoden aikana toisen maan teollisuusyrityksiltä tehtyjen puolustusalan hankintojen rahallinen kokonaisarvo. Tilastotiedoista valmistellaan vuosittain yhteenveto yhdessä sovittavalla tavalla;

4.10. tarjota asianmukaisia toimintaperiaatteisiin liittyviä ohjausta ja hallintomenettelyjä omille puolustusorganisaatioilleen tämän sopimuksen määräysten täytäntöönpanoa varten.

5. Tämän sopimuksen tarkoituksena ei ole perustaa eikä sillä perusteta itsenäistä toimivaltaa myöntää lupia sellaisten puolustusalan tuotteiden (puolustustarvikkeet tai puolustuspalvelut), mukaan lukien tekniset tiedot, vientiin, joita valvotaan toisen sopimusosapuolen sovellettavien vientivalvontaa koskevien lakien ja asetusten mukaisesti. Lisäksi kaikki viennit, joihin sovelletaan kansallisia vientivalvontaa koskevia lakeja ja asetuksia tulee olla mainittujen lakien ja määräysten mukaisia.

6. Tämä sopimus ei ole peruste olla soveltamatta vientivalvontalakeja tai määräyksiä, joita sovelletaan toisiin sopimuksiin tai järjestelyihin sopimusosapuolten välillä.

controlled, or classified data and information; and shall take all lawful steps available to prevent the transfer of such data and information, supplies, or services to a third country or any other transferee without the prior written consent of the originating Party.

4.8. Exchange information on pertinent laws, implementing regulations, policy guidance, and administrative procedures.

4.9. Annually exchange statistics demonstrating the total monetary value of defense procurements awarded to industrial enterprises of the other country during the prior year. An annual summary shall be prepared on a basis to be jointly decided.

4.10. Provide appropriate policy guidance and administrative procedures within its respective defense organizations to implement this Agreement.

5. This Agreement is not intended to and does not create any authority to authorize the export of defense items (defense articles or defense services), including technical data, controlled by one or the other Party under its applicable export control laws and regulations. Further, any export subject to the national export control laws and regulations of one of the Parties, must be compliant with such laws and regulations.

6. This Agreement shall not serve as a basis to waive any export control laws or regulations that are applicable to other agreements or arrangements between the Parties.

Vastaostot

Tämä sopimus ei säätele vastaostoista. Sopimusosapuolet sopivat keskuslevansan toimenpiteistä, joilla rajoitetaan vastaosto-sopimusten kummankin maan puolustusteol-lisuuden perustalle aiheuttamia haittavaiku-tuksia.

4 artikla

Tullit, verot ja maksut

Sopimusosapuolet sopivat kansallisten laki-ensa, määräystensä sekä kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti niiden salliessa, että ne vastavuoroisesti jättävät tarjouksia arvioitaessa ottamatta huomioon tullit, verot ja maksut sekä poistavat tullimaksut ja verot tämän sopimuksen soveltamisalaan kuulu-vilta hankinnoilta.

5 artikla

Hankintamenettelyt

1. Kummankin sopimuspuolen tulee toimia puolustushankinnoissaan kansallisen lain-säädäntönsä ja määräystensä ja kansanvälis-ten velvoitteidensa mukaisesti.

2. Siinä määrin kuin on mahdollista, kumpi-kin sopimusosapuoli julkaisee tai julkaisut-taa lakiansa, määräystensä, toimintaperiaat-teidensa, menettelyjensä ja kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti ilmoituksen suunnitelluista hankinnoista jossakin ylei-sessä viestintävälineessä. Kaikki hankintaan osallistumiselle asetetut ehdot on julkaistava riittävän ajoissa, jotta halukkaat teollisuus-yritykset pystyvät saattamaan loppuun tar-jousmenettelyn. Kaikissa suunniteltuja han-kintoja koskevissa ilmoituksissa on oltava vähintään seuraavat tiedot:

- a. sopimuksen kohde;
- b. määräaika tarjouspyyntöasiakirjoja kos-keville pyynnöille ja tarjousten jättämiselle; ja
- c. osoite, josta tarjouspyyntöasiakirjat ja nii-

Offsets

This Agreement does not regulate offsets. The Parties agree to discuss measures to limit any adverse effects that offset agree-ments have on the defense industrial base of each country.

ARTICLE IV

Customs, Taxes, and Duties

When allowed under national laws, regula-tions, and international obligations of the Parties, the Parties agree that, on a recip-rocal basis, they shall not consider customs, taxes, and duties in the evaluation of offers, and shall waive their charges for customs and duties for procurements to which this Agreement applies.

ARTICLE V

Procurement Procedures

1. Each Party shall proceed with its defense procurements in accordance with its national laws and regulations and international obli-gations.

2. To the extent practicable, each Party shall publish, or have published, in a generally available communication medium a notice of proposed procurements in accordance with its laws, regulations, policies, proce-dures, and international obligations. Any conditions for participation in procurements shall be published in adequate time to enable interested industrial enterprises to complete the bidding process. Each notice of proposed procurement shall contain, at a minimum:

- a. The subject matter of the contract;
- b. Time limits set for requesting the solici-tation and for submission of offers; and
- c. An address from which solicitation doc-uments and related information may be re-

tä koskevia tietoja voi saada.

3. Hankinnan suorittavan sopimuspuolen on pyydettäessä ja omien lakiansa, määräystensä, toimintaperiaatteidensa, menettelyjensä ja kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti toimitettava toisen sopimuspuolen teollisuusyrityksille jäljennökset suunniteltuja hankintoja koskevista tarjouspyyntöasiakirjoista. Tarjouspyyntö käsittää kutsun osallistua tarjouskilpailuun ja lisäksi seuraavat tiedot:

- a. hankittavien tavaroiden tai palvelujen laatu ja määrä;
- b. sovellettava hankintamenettely: suljettu tarjousmenettely, neuvottelumenettely, tai jokin muu menettely;
- c. tarjouksen valintaperusteet, kuten edullisin hinta tai jokin muu peruste;
- d. toimitusaikataulu;
- e. osoite, johon tarjoukset toimitetaan, ja tarjousten jättämisen määräaika sekä kieli, jolla tarjoukset tulee laatia;
- f. sopimuksen solmivan ja tarjoajille näiden pyynnöstä hankinnasta tietoja antavan viranomaisen osoite;
- g. kaikki tarjoajilta vaadittavat taloudelliset edellytykset, rahalliset takuut, ja niihin liittyvät tiedot;
- h. kaikki tarjoajille asetetut tekniset vaatimukset, takuuvaatimukset, ja niihin liittyvät tiedot;
- i. tarjouspyyntöasiakirjoista mahdollisesti vaadittava maksu ja siihen liittyvät maksuehdot; sekä
- j. kaikki mahdolliset muut kilpailuun osallistumisen ehdot.
- k. yhteystaho hankintaprosessien valitukseen liittyen

4. Hankinnan suorittavan sopimuspuolen on lakiansa, määräystensä, toimintaperiaatteidensa ja kansainvälisten velvoitteidensa mukaisesti pyydettäessä ilmoitettava hankintamenettelyn ulkopuolelle suljetuille teollisuusyrityksille poissulkemisen syy(t).

5. Hankinnan suorittavan sopimuspuolen on lakiansa, määräystensä, toimintaperiaatteidensa ja kansainvälisten velvoitteidensa

quested.

3. Upon request, and in accordance with its laws, regulations, policies, procedures, and international obligations, the procuring Party shall provide industrial enterprises of the other country copies of solicitations for proposed procurements. A solicitation shall constitute an invitation to participate in the competition and shall include the following information:

- a. The nature and quantity of the supplies or services to be procured;
- b. Whether the procurement is by sealed bidding, negotiation, or some other procedure;
- c. The basis upon which the award is to be made, such as by lowest price or otherwise;
- d. Delivery schedule;
- e. The address, time, and date for submitting offers as well as the language in which they must be submitted;
- f. The address of the agency that will be awarding the contract and will be responsible for providing any information requested by offerors;
- g. Any economic requirements, financial guarantees, and related information required from suppliers;
- h. Any technical requirements, warranties, and related information required from suppliers;
- i. The amount and terms of payment, if any, required to be paid for solicitation documentation;
- j. Any other conditions for participation in the competition; and
- k. The point of contact for any complaints about the procurement process.

4. Consistent with its laws, regulations, policies, and international obligations, the procuring Party shall, upon request, inform an industrial enterprise that is not allowed to participate in the procurement process of the reasons why.

5. Consistent with its laws, regulations, policies, and international obligations, the pro-

mukaisesti:

5.1. sopimuksen solmimisen jälkeen viipymättä ilmoitettava kaikille hävinneille tarjoajalle ainakin:

- a. voittaneen tarjoajan nimi ja osoite;
- b. jokaisen solmitun sopimuksen hinta; ja
- c. saatujen tarjousten lukumäärä.

5.2. Pyydettyäessä ilmoitettava viipymättä hävinneille tarjoajille olennainen syy siihen, miksi heidän tarjouksensa eivät voittaneet tarjouskilpailua.

6. Kummallakin sopimusosapuolella tulee olla julkistetut menettelyt missä tahansa hankintamenettelyn vaiheessa ilmenevien valitusten kuulemista ja käsittelyä varten sen varmistamiseksi, että sopimuksen piiriin kuuluvien hankintojen yhteydessä mahdollisesti esitettävät valitukset voidaan ratkaista mahdollisimman oikeudenmukaisesti ja joutuisasti tarjoajan ja hankkivan sopimusosapuolen välillä.

6 artikla

Teollisuusyritysten osallistuminen

1. Kumpikin sopimusosapuoli toimeenpanee tämän sopimuksen. Varmistaakseen, että sopimus hyödyttää molempien sopimusosapuolten teollisuusyrityksiä, jotka osallistuvat tämän sopimuksen kattaviin hankintoihin, kumpikin sopimusosapuoli tarjoaa teollisuusyritykselleen tietoa liittyen tähän sopimukseen.

2. Kumpikin sopimusosapuoli vastaa siitä, että asianomaiset teollisuusyritykset omassa maassa saavat tiedon tästä sopimuksesta.

3. Sopimuspuolet ovat yhtä mieltä siitä, että ensisijainen vastuu liiketoimintamahdollisuuksien löytämisestä on kummankin maan teollisuusyrityksillä.

4. Sopimuspuolet huolehtivat siitä, että

curing Party shall:

5.1. Upon award of a contract, promptly provide notification to each unsuccessful offeror that includes, at a minimum:

- a. The name and address of the successful offeror;
- b. The price of each contract award; and
- c. The number of offers received.

5.2. Upon request, promptly provide unsuccessful offerors pertinent information concerning the reasons why they were not awarded a contract.

6. Each Party shall have published procedures for the hearing and review of complaints arising in connection with any phase of the procurement process to ensure that, to the greatest extent possible, complaints arising under procurements covered by this Agreement shall be equitably and expeditiously resolved between an offeror and the procuring Party.

ARTICLE VI

Industry Participation

1. Successful implementation of this Agreement shall involve both Parties. To ensure that the Agreement benefits each Party's industrial enterprises choosing to participate in the procurements covered by this Agreement, each Party shall provide information concerning this Agreement to its industrial enterprises.

2. Each Party shall be responsible for informing the relevant industrial enterprises within its country of the existence of this Agreement.

3. The Parties understand that primary responsibility for finding business opportunities rests with the industrial enterprises of each country.

kummankin maan hankintayksiköt ja vaatimusten määrittelystä vastaavat yksiköt tutustuvat tähän sopimukseen, jotta ne tavanomaisten käytäntöjensä ja menettelyjensä mukaisesti voivat avustaa toisen sopijapuolen maassa toimivia tahoja saamaan tietoa suunnitelluista hankinnoista, asetettavista vaatimuksista ja asianmukaisista asiakirjoista.

4. The Parties shall arrange for their respective procurement and requirements offices to be familiar with this Agreement so that, consistent with their normal practices and procedures, those offices may assist industrial enterprises in the country of the other Party to obtain information concerning proposed procurements, necessary qualifications, and appropriate documentation.

7 artikla

ARTICLE VII

Turvallisuus, tietojen luovuttaminen ja vierailut

Security, Release of Information, and Visits

1. Kaikki jommankumman sopimuspuolen tämän sopimuksen mukaisen hankintamennettelyn yhteydessä toimittamat turvallisuusluokitellut tieto tai materiaalivaihto sopimusosapuolten välillä tulee käyttää, tallentaa, varastoida, käsitellä ja suojata turvallisuustoimenpiteistä turvallisuusluokitellun tiedon suojaamiseksi (GSOIA) ja Amerikan Yhdysvaltojen hallituksen ja Suomen tasavallan hallituksen välillä Helsingissä 27 päivänä kesäkuuta 2012 tehdyn sopimuksen mukaisesti, joka on tullut voimaan 1 päivänä toukokuuta 2013.

1. Any classified information or material exchanged between the Parties under the provisions of this Agreement shall be used, transmitted, stored, handled, and safeguarded in accordance with the Agreement Between the Government of the United States of America and the Government of the Republic of Finland Concerning Security Measures for the Protection of Classified Information (GSOIA), signed at Helsinki on June 27, 2012, and entered into force May 1, 2013.

2. Kumpikin sopimusosapuoli ryhtyy kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin varmistaakseen, että kummankin sopimusosapuolen teollisuusyritykset noudattavat sovellettavia turvallisuusluokitellun tiedon turvallisuutta ja suojaa koskevia määräyksiä.

2. Both Parties shall take all necessary steps to ensure that industrial enterprises within each Party's respective country comply with the applicable regulations pertaining to security and safeguarding of classified information.

3. Kumpikin sopimusosapuoli ryhtyy kaikkiin käytettävissä oleviin laillisiin toimenpiteisiin estääkseen, ettei kolmannelle osapuolelle luovuteta luottamuksella saatua luokittelematonta tietoa, ellei sopimusosapuoli ole toimittanut suostumustaan kirjallisesti tällaisen tiedon luovuttamiseen.

3. Each Party shall take all lawful steps available to it to prevent the disclosure to a third party of unclassified information received in confidence from the other Party pursuant to this Agreement unless the Party that provided the information consents in writing to such disclosure.

4. Kumpikin sopimusosapuoli sallii toisen sopimusosapuolen työntekijöiden tai toisen sopimusosapuolen toimittajien työntekijöiden vierailut sen laitoksiin, virastoihin ja laboratorioihin eikä estä vierailuita toimittajan

4. Each Party shall permit visits to its establishments, agencies, and laboratories, and shall not impede visits to contractor industrial facilities, by employees of the other Party or by employees of the other Party's

teollisuuslaitoksille edellyttäen, että molemmat sopimusosapuolet ovat hyväksyneet tällaiset vierailut ja että työntekijöillä on asianmukaiset turvallisuustarkastukset ja tietotarve.

5. Edellisen kohdan mukaiset vierailupyynnöt tulee koordinoida virallisten kanavien kautta ja niiden on noudatettava vakiintuneita vastaanottavan sopimusosapuolen vierailumenettelyjä. Kaikkien vierailevien henkilöiden tulee noudattaa isäntämaan turvallisuus- ja vientivalvontaa koskevia määräyksiä. Kaikkea vierailun aikana saatua tietoa tulee käsitellä ikään kuin se olisi toimitettu vierailevien henkilöiden edustamalle sopimusosapuolelle ja on tämän sopimuksen määräysten alaisia.

contractors, provided that such visits are authorized by both Parties and the employees have appropriate security clearances and a need-to-know.

5. Requests for visits under the preceding section shall be coordinated through official channels and shall conform to the established visit procedures of the host Party. All visiting personnel shall comply with security and export control regulations of the host country. Any information disclosed or made available to authorized visiting personnel shall be treated as if supplied to the Party sponsoring the visiting personnel and shall be subject to the provisions of this Agreement.

8 artikla

Täytäntöönpano ja hallinnointi

1. Tämän sopimuksen täytäntöönpanosta vastaava Amerikan Yhdysvaltojen hallituksen viranomainen on varapuoustusministeri (hankinnat ja ylläpito). Suomen tasavallan hallituksen osalta sopimuksen täytäntöönpanosta vastaa puolustusministeri, jota edustaa puolustusministeriön resurssipoliittisen osaston ylikomentaja.

2. Kumpikin sopimusosapuoli nimeää oman maansa vastuuviranomaista edustavan yhteystahon.

3. Kummankin sopimuspuolen vastuuviranomaisen edustajat tapaavat säännöllisesti arvioidakseen sopimuksen täytäntöönpanon edistymistä. Edustajat keskustelevat hankintamenettelyistä joita käytetään tukemaan tehokasta yhteistyötä puolustuskäytön hankinnoissa; he käyvät vuosittain läpi 2 artiklan (keskinäistä puolustusyhteistyötä ohjaavat periaatteet) d kohdan 4.9 alakohdan mukaisesti vaihdettavat hankintatilastonsa, tunnistavat minkä tahansa sopimuksen kohdan

ARTICLE VIII

Implementation and Administration

1. The Under Secretary of Defense (Acquisition & Sustainment) shall be the responsible authority in the Government of the United States of America for implementation of this Agreement. The Minister of Defense, represented by the Director General of the Resource Policy Department, shall be the responsible authority in the Government of the Republic of Finland for implementation of this Agreement.

2. Each Party shall designate points of contact to represent its responsible authority.

3. The representatives of each Party's responsible authority shall meet on a regular basis to review progress in implementing this Agreement. The representatives shall discuss procurement methods used to support effective co-operation in the acquisition of defense capability; annually review the procurement statistics exchanged as agreed under subparagraph 4.9. of Article II (Principles Governing Mutual Defense Procurement Cooperation) of this Agreement; iden-

sovellettavuuteen mahdollisesti vaikuttavat tulevat ja toteutuneet kansallisten lakien, määräysten, toimintaohjeiden, menettelyjen tai kansainvälisten velvoitteiden muutokset sekä pohtivat muita sopimuksen kannalta merkityksellisiä kysymyksiä.

4. Kummankin sopimuspuolen tulee tarvittaessa arvioida tämän sopimuksen periaatteet ja velvollisuudet oman maansa kansalliseen lainsäädäntöön, määräyksiin, toimintaperiaatteisiin tai sitä sitoviin kansainvälisiin velvoitteisiin, mukaan lukien muutkin kuin Euroopan unionin direktiivit ja asetukset, tehtyjen muutosten valossa, ja neuvotella toisen sopimuspuolen kanssa päättääkseen yhdessä sopimuksen mahdollisesta muuttamisesta.

5. Kumpikin sopimusosapuoli pyrkii välttämään tämän sopimuksen kanssa ristiriidassa olevia sitoumuksia. Jos jompikumpi sopimusosapuoli uskoo mainitunlaisen ristiriidan syntyneen, sopimuspuolet sopivat neuvottelevansa keskenään ratkaisun löytämiseksi.

9 artikla

Liitteet ja muutokset

1. Tähän sopimukseen voidaan lisätä liitteitä sopimusosapuolten kirjallisella sopimuksella. Mahdollisia liitteitä pidetään tämän sopimuksen erottamattomina osina. Ristiriidan tapahtuessa tämän sopimuksen tai sen liitteiden artikloissa sopimuksen kielellä on etusija.

2. Tätä sopimusta (mahdollisine) liitteineen, voidaan muuttaa sopimuspuolten kirjallisella sopimuksella.

10 artikla

Sopimuksen voimaantulo, kesto ja päättyminen

1. Tämä sopimus tulee voimaan sinä päivänä

tify any prospective or actual changes in national laws, regulations, policies, procedures, or international obligations that might affect the applicability of any understandings in this Agreement; and consider any other matters relevant to this Agreement.

4. Each Party shall, as necessary, review the principles and obligations established under this Agreement in light of any subsequent changes to its national laws, regulations, policies, and international obligations, including but not limited to European Union directives and regulations, and shall consult with the other Party to decide jointly whether this Agreement should be amended.

5. Each Party shall endeavor to avoid commitments that could conflict with this Agreement. If either Party believes that such a conflict has occurred, the Parties agree to consult to seek resolution.

ARTICLE IX

Annexes and Amendments

1. Annexes may be added to this Agreement by written agreement of the Parties. In the event of a conflict between an Article of this Agreement and any of its Annexes, the language in the Agreement shall prevail. Such annexes shall be incorporated into this Agreement and considered an integral part thereof.

2. This Agreement, including its Annexes (if any), may be amended by written agreement of the Parties.

ARTICLE X

Entry Into Force, Duration, and Termination

1. This Agreement shall enter into force on

nä, kun Suomen tasavallan hallitus toimittaa kirjallisen ilmoituksen diplomaattisia kanavia pitkin Amerikan Yhdysvaltojen hallitukselle, että se on saattanut päätökseen sopimuksen voimaantulon edellyttämät kansallisen lainsäädännön mukaiset toimenpiteet. Tämä sopimus on voimassa kymmenen vuotta. Kumpikin sopimusosapuoli voi irtisanoa tämän sopimuksen ilmoittamalla siitä kirjallisesti toiselle sopimusosapuolelle. Sopimus päättyy kuuden kuukauden kuluttua irtisanomisesta.

2. Tämän sopimuksen irtisanominen ei tule vaikuttaa sinä aikana solmittuihin sopimuksiin.

Tämän vakuudeksi allekirjoittaneet edustajat, hallitustensa siihen asianmukaisesti valtuuttamina, ovat allekirjoittaneet tämän sopimuksen kahtena alkuperäiskappaleena englannin kielellä.

TEHTY, kahtena englanninkielisenä kappaleena.

AMERIKAN YHDYSVALTOJEN
HALLITUKSEN PUOLESTA

Patrick M. Shanahan

Päiväys: 26.11.2018

Paikka: Washington, Amerikan Yhdysvallat

SUOMEN TASAVALLAN
HALLITUKSEN PUOLESTA

Jussi Niinistö

Päiväys: 19.10.2018

Paikka: Helsinki, Finland

the date the Government of the Republic of Finland provides written notification through diplomatic channels to the Government of the United States of America that it has fulfilled its internal procedures necessary for this Agreement to enter into force. This Agreement shall remain in force for ten years. This Agreement may be terminated by either Party upon six months prior written notice to the other Party.

2. Termination of this Agreement shall not affect contracts entered into during the term of this Agreement.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorized by their respective Governments, have signed this Agreement.

DONE, in duplicate, in the English language.

in two originals in the English language.

FOR THE GOVERNMENT OF THE
UNITED STATES OF AMERICA

Patrick M. Shanahan

Date: 26.11.2018

Place: Washington, United States of America

FOR THE GOVERNMENT OF THE
REPUBLIC OF FINLAND

Jussi Niinistö

Date: 19.10.2018

Place Helsinki, Finland

ILMOITUS

Suomen tasavallan hallituksella on kunnia ilmoittaa Amerikan Yhdysvaltojen hallitukselle, että sopimuksen voimaantulon edellyttämät kansallisen lainsäädännön mukaiset toimenpiteet on saatettu päätökseen ja että tämä sopimus näin ollen astuu voimaan [lisää päivä - 30 päivän kuluttua siitä, kun Suomen hallituksen valtuuttama edustaja on allekirjoittanut sopimuksen alla olevan mukaisesti].

Suomen tasavallan hallituksen puolesta

Päiväys: _____ Paikka: _____

NOTIFICATION

The Government of the Republic of Finland hereby notifies the Government of the United States of America that it has completed its national measures necessary for this Agreement to enter into force, and that this Agreement shall thereby enter into force on _____ [enter date 30 days after date of signature below by Finnish official].

FOR THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF FINLAND

Date: _____ Place: _____